

Fagbladet **FOA**

5

GODE RÅD
når der er fyrringer i luften
SIDE 39

fokus:

**DIN LØN BLIVER
MINDRE VÆRD**

Priserne stiger mere end lønnen
SIDE 8-11

**KOMMUNER SNYDER
HANDICAPHJÆLPERE**

FOA lægger sag an
SIDE 5

**PÆDAGOGMEDHJÆLPERE
GIVER OFTE MEDICIN**

Mange kender ikke til reglerne
SIDE 6

Anklaget for at stjæle fra beboer på plejehjem

FRIKENDT

**Sosu-assistent Milka Bilde Andersen
vandt sagen, men mistede jobbet**

SIDE 30

Din realløn skrumper

Tophistorien i årets sidste fagblad er ikke just en hyggespreder i den mørke tid. Fagbladet kan nemlig dokumentere, at du bliver fattigere dag for dag. Og det skyldes ikke bare, at du – som de fleste – bruger særligt mange penge i december på gaver, mad og festligheder.

Danskerne – og særligt de offentligt ansatte – får reelt færre penge mellem hænderne. Lønnen er kun steget ganske lidt og kan slet ikke holde trit med inflationen på 2,8 procent. Det betyder, at reallønnen for et typisk FOA-medlem skrumper med 2 procent i år. Et fald så voldsomt skal vi helt tilbage til 'fattig-80'erne' for at finde.

Er der da slet ikke lyspunkter? Tja, der er i hvert fald gode råd at hente i artiklen om sosu-hjælper Hanne Østergaard, der står til at miste rundt regnet 6.000 kroner på et år. Hanne er blevet tilbuds-

jæger og forstår at planlægge sine indkøb, spotte de gode tilbud, minimere madspild og fravælge dyr mad udefra.

Desuden vil FOA uden tvivl have falkeblikket rettet mod reallønnen og de privatansattes lønstigninger, når der igen skal forhandles overenskomster. ★

Gitte Hejberg

Gitte Hejberg
ansv. chefredaktør
gith@foa.dk
Tlf.: 46 97 24 58

Finn Olsen
redaktionschef
fino@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 97

Rie Schmidt
redaktionssekretær
ries@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 28

Britta Lundqvist
journalist
brlu@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 20

Hanne jager tilbud

Sosu-hjælper Hanne Østergaard må spare, når priserne stiger, og lønnen står stille. **Side 8**

BØRNER VILDE MED GADGETS

Tjek din forsikring

Får du en kritisk sygdom, så ring
til PenSam

Side 40

Børnehaver kan
med fordel tage
teknologien til sig.
Tema side 22-27

Dagplejebørn får daglig trappetræning

Dagplejer Lise-Lotte
Siim Hovgaard bor
på tredje sal og
tager børnene med
ud i naturen hver
dag. Side 28

tema
fyringer

Utryghed

Mange FOA-medlemmer
har truslen om fyring
tæt inde på livet.

Side 34-39

I hvert nummer

Dennis K	14
Det virker	19
Fagligt talt	20
FOA hjælper	30
Spørg løs	32
Dine penge	40
Mad med Klinken	47
Quizen	50

UDGIVER

FOA
FAGOGARBEJDE

Stauings Plads 1-3
1790 København V
Tlf: 46 97 26 26
Fax: 46 97 22 90
www.foa.dk
foa@foa.dk

Merete Nielsen
journalist
men@foa.dk
Tlf.: 46 97 25 25

Maj Dahl-Rasmussen
journalist
mdar@foa.dk
Tlf.: 46 97 25 65

Finn Danielsen
journalist
fida@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 33

Joe Anderson
grafiker
joe001@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 22

Maja Honoré
grafiker
maja001@foa.dk
Tlf.: 46 97 22 57

Solveig Kolstad
journalistpraktikant
sokl@foa.dk
Tlf.: 46 97 24 19

nyt

2,6

milliarder kroner. Så meget har regeringen indgået et bredt forlig om at bruge på 10.400 ekstra praktikpladser.

Handicaphjælper sag føres til tops

FOA går nu til det internationale LO (ILO) for at få afklaret, om handicaphjælperordningen strider mod retten til frie, kollektive forhandlinger – en af de mest grundlæggende regler i ILO.

Læs mere

på foa.dk/handicaphjaelper

Foto: Jørgen Thue

“Man skaber falske forventninger hos folk, der tror, de kan få denne seniorførtidspension.”

OLE PASS, FORMAND FOR FORENINGEN AF SOCIALCHEFER, OM DEN NYE ORDNING FOR DE NEDSLIDTE, NÅR EFTERLØNNEN BLIVER UDFASET.

Happening. Der blev hoppet i takt til de politiske slagsange til en happening på Christiansborg Slotsplads d. 15. november. “3.000 flere pædagogiske medarbejdere – er det en and?” var det spørgsmål, de fremmødte pædagogmedhjælpere, pædagoger og forældre krævede svar på.

Vil du have din efterløn udbetalt?

Vi har spurgt fire ansatte på Plejecenter Havebæk i Odense.

Charlotte Larsen,
42 år, sosu-hjælper

Interesserer mig ikke

“Jeg har ikke tænkt mig at gøre noget ved det. Jeg lader bare mine indbetalinger til efterlønnen køre videre. Jeg interesserer mig ikke rigtig for det. Der er så meget andet at gå op i.”

Bent Paulsen,
60 år, pedel

Lader pengene stå

“Hvis helbredet vil det, bliver jeg ved med at arbejde, til jeg skal på folkepension, men vi kender ikke dagen i morgen. Jeg lader de penge, jeg har indbetalt til min efterløn, stå, for så får jeg mest ud af dem.”

Bettina Sørensen,
41 år, sosu-hjælper

Jeg overvejer stadig

“Jeg tror, jeg vil få dem udbetalt, for så kan jeg få dem skattefrit. Det er bedre, end at de ryger ind i min pensionskasse. Men jeg overvejer det stadig.”

Inge Døllerup Christensen,
57 år, sosu-assistent

Har ikke sat mig ind i det

“Jeg tror, jeg venter. Jeg er ikke 100 procent. Jeg har ikke sat mig så farligt meget ind i det. Jeg regner da stadig med, at pengene er der, når jeg skal bruge dem.”

Læs om reglerne

Side 44

Kommuner sjofler handicaphjælperne

FOA lægger sag an mod kommuner, der giver for lave tillæg, ikke accepterer retten til pension og ikke dækker løn under sygdom.

Af Maj Dahl-Rasmussen ★ foto: Niels Åge Skovbo

Handicaphjælperne bliver snydt i mange kommuner. Aarhus er et af eksemplerne. Her bruger kommunen én overenskomst til at beregne grundløn efter. Og så finder de en anden og billigere overenskomst til at beregne tillæg efter.

Men det er ikke tilladt. Ifølge bekendtgørelsen på området skal kommunen holde sig til én og samme overenskomst for alle dele af handicaphjælpernes løn. Og ikke plukke fra forskellige overenskomster for at kunne udbetale den lavest mulige løn.

FOA har flere gange forsøgt at tage sagen op med Aarhus Kommune, uden held. Derfor har FOA nu lagt sag an mod kommunen for at få den til at rette ind.

Urimelige kommuner

Flere andre kommuner har også udvist så megen opfindsomhed over for handicaphjælpernes lønforhold, at FOA har svaret igen med sagsanlæg. I Oden-

“Det er jo nærmest **nedrigt**, at Aarhus Kommune finder deres besparelser hos de absolut lavestlønnede,” siger handicaphjælper Jens Mührmann Lund.

se vil kommunen ikke betale fuld løn under sygdom. Skive Kommune vil ikke anerkende, at en handicaphjælper allerede har optjent ret til pension gennem sit tidligere job som dagplejer. Og i Kolding

har FOA lagt sag an, fordi kommunen fik de handicappede til at sige alle deres hjælpere op – og genansætte dem på ringere vilkår.

Forbundsformand **Dennis Kristensen** finder situationen helt urimelig:

“I årevis har kommunerne fedtspillet med deres ansvar og henvist til, at de ikke var arbejdsgivere. At de nu simpelthen snyder på vægten, det er noget af det mest ubehagelige, jeg har oplevet, FOAs faggrupper blive udsat for. Derfor tvinger kommunerne os til at tage dem en for en og prøve det retligt af, om de kan fravælge at betale det, som lovgivningen ret klart siger, man skal.” ★

mdar@foa.dk

“Det er noget af det mest ubehagelige, jeg har oplevet, FOAs faggrupper blive udsat for.

.....
DENNIS KRISTENSEN,
FORBUNDSFORMAND

Jens mister over 900 kroner

En beregning af handicaphjælper Jens Mührmann Lunds løn viser, at han mister 935 kroner i løn over fire uger på grund af Aarhus Kommunes for lavt satte tillæg.

 Læs mere

FOAs tema om handicaphjælper
foa.dk/handicap-hjaelper

Specialskoler har for lidt styr på medicin

Pædagogiske medarbejdere på specialskoler giver ofte medicin til børn, men mange kender ikke reglerne.

Af Merete Nielsen

Stadigt flere børn på specialskolerne får medicin i løbet af dagen, men mange steder ved de ansatte ikke nok om, hvordan medicinen skal håndteres.

Sådan lyder det fra faggruppen for pædagogmedhjælpere på specialskolerne. Gruppen har været samlet til et møde, og her kom det frem, at børn jævnligt har for eksempel ADHD-medicin med i stanniol-pakker i madpakken. En praksis, der er i strid med Sundhedsstyrelsens regler for medicinhandling.

Piller lå i tasker på gangen

Lena Hald fra specialskolen Kildebakken på Bornholm er en af de tillidsrepræsentanter, der kender til piller i skoletasker. Hun har efter mødet i faggruppen taget problemet op på sin arbejdsplads, og det har ført til flere ændringer. Blandt andet har lederen taget initiativ til, at personalet inden længe skal på et kursus i medicinhandling.

“Vi har fået et wake-up call i forhold til, at vi ikke havde styr på reglerne. Nu tømmer vi børnenes tasker for medicin, som kommer ind i et aflåst skab. Desuden har vi lavet et skema, hvor vi noterer, når et barn har fået medicin,” siger Lena Hald.

Flere skal kende regler

Jakob Sølvhøj, formand for Pædagogisk Sektor i FOA, kender til pædagogmedhjælpernes udfordring.

“Vi hører fra tillidsrepræsentanterne, at det at give medicin ofte er en opgave, som pædagogmedhjælperne står med, og derfor skal de selvfølgelig kende reglerne. Det er ledelsens ansvar, men vi vil gerne være med til at gøre reglerne klare,” siger Jakob Sølvhøj.

En arbejdsgruppe med repræsentanter fra faggruppen er i øjeblikket ved at få lavet laminerede kort med råd om medicin, som man kan have i lommen. Kortene vil være klar i starten af det nye år og kan bestilles på foa.dk.★

men@foa.dk

3

råd om medicin

- **Skriv ned** hvad og hvornår du har givet barnet medicin.
- **Opbevar** medicinen korrekt (originalemballage med doserings-anvisning og uden for andre børns rækkevidde)
- Er du i tvivl, **så sig fra**.

Flere råd

foa.dk/medicin-haandtering

Dagplejere håndterer også medicin

En FOA-undersøgelse blandt dagplejerne viser, at mere end 3 ud af 10 har givet medicin til børn dagligt inden for det seneste år.

- Kun lidt over halvdelen **opbevarer medicinen** som foreskrevet.
- Næsten 40 procent ved ikke, om deres kommune har **retningslinjer** for, hvordan man giver dagplejebørn medicin.
- Omtrent halvdelen ønsker **mere information** om både regler og generel viden om medicin og sygdomme hos dagplejebørn.

Kilde: FOA-undersøgelse, oktober 2011

Tjek på pillerne

På specialskolen Ådalskolen i Ringsted er det **slut med piller** i madpakken.

Af Merete Nielsen ★ foto: Jørgen True

Klokken er 11.30, og eleverne på Ådalskolen begynder at finde madkasserne frem. Imens låser pædagogmedhjælper **Dorthe Isager** medicinskabet op og fylder en engangssprøjte med hjertemedicin til Alex. Nogle af de andre drenge i klassen skal have ADHD-medicinen Ritalin.

Børnenes medicin har sin faste plads i et aflåst skab og opbevares i den originale emballage med doseringsvejledning på. Men sådan har det ikke altid været.

“Tidligere havde vi ofte børn,

Cirka halvdelen af Ådalskolens 100 elever får medicin hver dag. Her er det pædagogmedhjælper **Dorthe Isager**, der giver hjertemedicin til Alex.

der kom med piller i madpakken eller tasken, og vi har haft en enkelt episode, hvor et barn

havde fået for mange piller med hjemmefra, men det blev heldigvis opdaget af en pædagogmedhjælper,” siger Dorthe Isager.

Mere fokus på medicin

For to år siden var hun på et kursus i medicinbehandling. Det satte skub i en ny praksis på skolen.

“Jeg blev jo noget hed om ørerne, da jeg fandt ud af, at vi

ikke overholdt reglerne. Efter kurset tog jeg straks fat i min leder, og efterfølgende fik vi styr på det,” siger Dorthe Isager.

Hun mener, det er nødvendigt, at der kommer større fokus på medicinbehandling.

“Da jeg var til faggrupplandsmøde, diskuterede vi emnet, og det viste sig, at vores skole var en af de få, der havde styr på reglerne,” siger Dorthe Isager, der sidder i faggruppeudvalget for pædagogmedhjælpere på specialområdet. ★

men@foa.dk

Sakset fra foa.dk

14.11

3.100 postkort fra elever til ministeren

Giv os nu den uddannelsesgaranti! Sådan lød budskabet på 3.100 underskrevne postkort, som blev overrakt til børne- og undervisningsminister Christine Antorini. Der er i år afvist 8.532 ansøgere til social- og sundhedsuddannelserne og til uddannelsen som pædagogisk assistent.

11.11

3.000 voksne tilbage til børnene nu

Regeringspartierne skriver i regeringsgrundlaget, at kvaliteten af dagtilbuddene skal øges, men har indtil videre ikke gjort noget ved det. Der er brug for en grænse for, hvor mange børn der må være pr. voksen. Det mener FOA og BUPL.

11.11

Fradrag for au pair afskaffes

Det skal være slut med at kunne trække lønnen til au pair fra i skat, som det er muligt med den nuværende såkaldte boligjob-ordning. Det lover skatteminister Thor Möger Pedersen.

07.11

Fik 116.567 kroner efter løntjek

Det kan være en rigtig god forretning at lade FOA foretage et løntjek. Det var det i hvert fald for Saul Amaya Hernandez, der arbejder i en børnehave. Han har fået 116.567 kroner ud af det i efterbetaling.

21.10.2011

Efterløn: Tilbagebetaling på vej

FOAs a-kasse advarer om, at man kan tabe mange penge, hvis man vælger at få sit efterlønsbidrag udbetalt, når det fra 2. april til 1. oktober næste år bliver muligt at få udbetalt det efterlønsbidrag, man har indbetalt til sin a-kasse.

Læs flere nyheder på foa.dk

Sosu-hjælper Hanne Østergaard
tjekker priserne grundigt,
når hun handler ind.

Din løn bliver udhulet

Det seneste år er priserne steget kraftigt, uden at lønnen er fulgt med. For en sosu-hjælper svarer det til **omkring 500 kroner** mindre i løn om måneden.

Af Kåre Kildall Rysgaard ★ foto: Niels Åge Skovbo

Derfor falder din realløn

Lønnen i det offentlige er bundet sammen med lønnen i det private. En ordning sørger for, at de offentligt ansatte får mere i løn, hvis det private arbejdsmarked holder lønfest. Det er omvendt i krisetider. Derfor betyder krisetiden så små lønstigninger til FOAs medlemmer, at lønnen bliver udhulet af inflationen.

Vi skal have et skarpt blik på reallønnen, når vi skal forhandle overenskomst i 2013. Og et lige så skarpt blik på de privatansatte, som lige nu ser ud til at løbe fra os.

DENNIS KRISTENSEN,
FOA-FORMAND

Mælken, kaffen og brødet er blevet dyrere. Chokoladen, smørret og sukkeret koster mere, og tanken du bilen op, er prisen på benzin steget omkring en krone og tyve øre pr. liter på et år. Samlet set er det blevet 2,8 procent dyrere at være dansker fra oktober 2010 til oktober i år. Det viser Danmarks Statistiks Forbrugerprisindeks.

I samme periode har lønstigningerne for FOAs medlemmer været under én procent og kan altså slet ikke følge med inflationen. Det betyder, at reallønnen falder. Folk har ikke længere råd til at købe det samme for lønchecken, fastslår **Jørgen Stamhus**, arbejdsmarkedsforsker på Aalborg Universitet.

“Der sker en skjult sænkning af lønnen. Hvis der stod mindre på lønsedlen, kunne folk blive sure og strejke. Men det er de færreste, der på samme måde opdager, at lønnen bliver udhulet af inflationen,” siger han.

Traditionelt rammer prisstigningerne børnefamilierne hårdest. Lever man sødt, har chokolade og sukker også fået en dyr bismag af

afgift. De lavtlønnede er ekstra udsatte, når fødevarerne stiger. De bruger en større del af deres indkomst på at købe dagligvarer.

Lønfald er sjældne

Det er meget sjældent, at danskerne går ned i realløn. I nyere tid er det kun sket i forbindelse med oliekrisen i 1973 og kartoffelkuren i 1986, oplyser AE-Rådet. Lønnedgangen kan forlænge finanskrisen.

“Når reallønnen falder, er folk tilbageholdne med at trække tegnebogen op af lommen.

Det hjælper ikke just til at få gang i forbruget og økonomien,” mener **Erik Børsted**, arbejdsmarkedsøkonom i AE-Rådet.

Social- og sundhedshjælper **Hanne Østergaard** fra Aarhus er fortørnet over, at lønnen bliver mindre værd. Hun mærker tydeligt, at priserne på mange dagligvarer har fået et ordentlig hak opad, når hun køber ind.

“Jeg tænker dagligt på, at det er blevet dyrere. Det er blevet sværere at få pengene til at slå til,” siger hun. ★

Så meget er fødevarerne steget
Side 11

Så meget er reallønnen faldet

- Husassistenter: **-1,7%**
- Pædagogmedhjælpere: **-1,2%**
- Sosu-assistenter: **-1,8%**
- Sosu-hjælpere: **-1,9%**
- Tekniske service-medarb.: **-1,4%**
- Dagplejere, 4 fuldtidsbørn: **-3,1%**

Fra august 2010 til august 2011 er FOA-medlemmernes løn steget mindre end 1%. Priserne er derimod steget med 2,6%. De seneste prisstigninger som følge af fedtafgiften er ikke medregnet.

Kilde: Danmarks Statistik og FLdnet.dk

Prisstigninger rammer lavtlønnede hårdest

Mange af FOAs medlemmer er lavtlønnede, og når prisen stiger på fødevarer, elektricitet og varme, rammer det dem hårdere end de højtlønnede. Forklaringen er, at folk med lave indkomster bruger en større del af deres indtægt på grundlæggende livsforbrødenheder.

analytik@gmail.com

Det er blevet dyrere at leve

Social- og sundhedshjælper Hanne Østergaard dropper rejser og mad udefra. **Der skal spares**, når priserne stiger, og lønnen står stille.

Af Kåre Kildall Rysgaard ★ foto: Niels Åge Skovbo

Lørdag eftermiddag kommer reklamerne ind ad brevspræken i boligblokken Vestervang. **Hanne Østergaard** bruger en halv time på at pløje dem igennem og lægge en strategi for ugens indkøb. Hun kalder sig selv 'tilbudsjæger', og det er blevet nødvendigt at skyde sig ind på de bedste tilbud.

Hendes lønseddel fra Aarhus Kommune viser en grundløn på 22.023 kroner. Lønnen har kun rykket sig

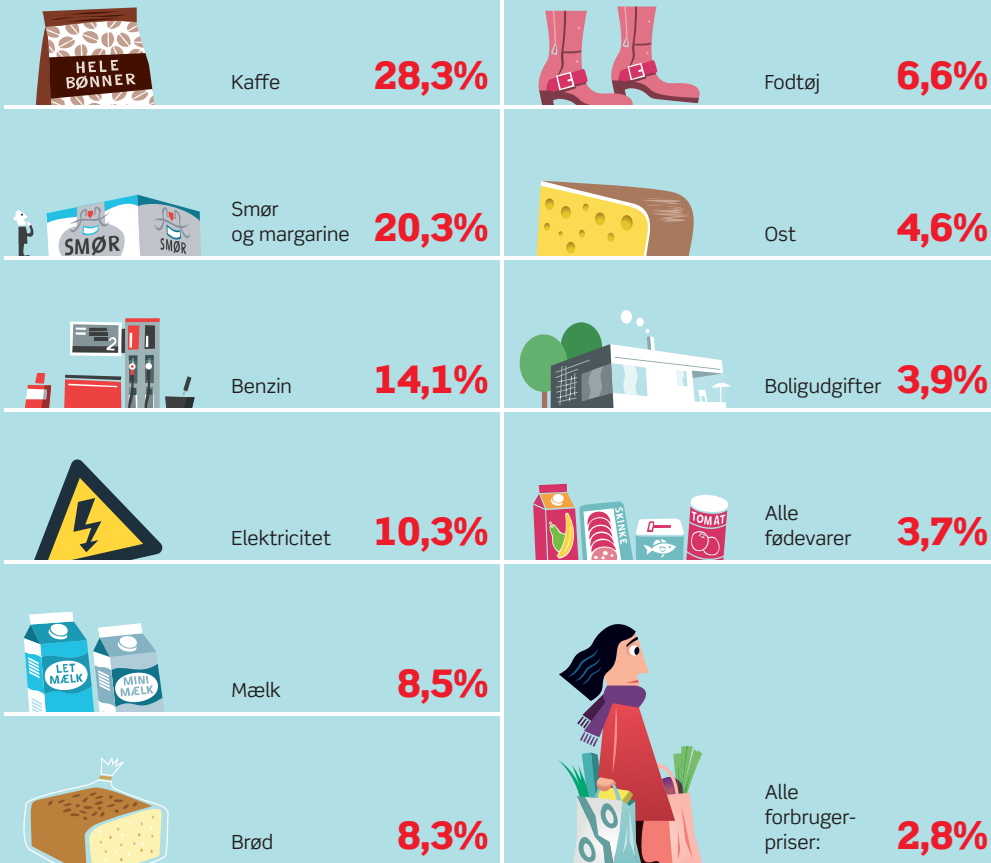
minimalt siden sidste år, men priserne er steget.

"Jeg tænker dagligt på, at det er blevet dyrere at leve. Jeg skal have mad hver dag, men selvom jeg går efter tilbudene, er det stadig hammer dyrt. Det er lige meget, om jeg handler i Aldi, Føtex eller Fakta. Man får ikke meget for 100 kroner," udbryster Hanne.

Social- og sundhedshjælperen lægger indkøbsruten forbi flere butikker for at spare. Hvis frisk kød og pålæg er på tilbud, fylder hun fryseren. Hun er fortørnet over de mange prisstigninger. Forleden så hun, at en almindelig pæretærte kostede 51 kroner,

"Dem med de høje indkomster og direktørlønninger mærker ikke, at **priserne stiger** så meget," siger Hanne Østergaard.

Det er blevet dyrere

Kilde: Danmarks Statistiks Forbrugerprisindeks i perioden okt. 2010 til okt. 2011. Fremover vil priserne stige endnu mere på grund af nye afgifter.

Kan du mærke, at reallønnen er faldet?

Sig din mening på foa.dk/fagbladet

Sådan sparer du penge

I krisetider gælder det om at få pengene til at strække længere. Fagbladet har her samlet nogle klassiske, gode råd.

Mad: Lav en madplan, læs tilbudsaviser, planlæg dine indkøb, vælg i discountbutikker med færre fristelser, køb stort ind og frys ned, gem rester og minimér madspild, fravælg mad udefra.

Rabat: Brug rabatkort som benzinkort, LO Plus og Forbrugsforeningen – også når bilen skal til reparation. Prut om prisen – også i banken.

Køb brugt: Køb brugt og byt dig frem – f.eks. møbler og legetøj. Sælg selv inventar, du ikke har brug for.

Årligt pristjek: Gennemgå hvert år, om du kan få en billigere bank, forsikringsselskab, tele- og bredbåndsselskab og elselskab.

Dyre lån: Undgå dyre kviklån, undersøg om gæld i form af forbrugslån og kontokort kan samles ét sted.

Spar på energien: Skru ned for varmen, sluk apparaterne helt, minimér spild af vand – f.eks. de lange bade.

Køb på nettet: Brug pristjek som f.eks. Pricerunner, køb til lavere priser – f.eks. elektronik og spil.

Øg indtjening: Tag vagter der udløser større tillæg, udlej et værelse, find et ekstrajob. Tjek om din lønseddel er korrekt.

og cremefraiche i Fakta var steget fra cirka 9 til 15 kroner.

“Dem med de høje indkomster og direktørlønninger mærker ikke, at priserne stiger så meget. Det er os på de lave indkomster, der må holde for,” siger hun og ryster det sortpjukede hår.

Farvel til rejsen

Hanne Østergaard bor til leje i boligblokken Vestervang i Aarhus. Forleden steg huslejen 200 kroner og el, vand og varme er også blevet dyrere. Sønnen Rasmus er lige flyttet hjemmefra, og som mor vil Hanne gerne hjælpe med buskort og penge til mad. Men

af og til må hun skuffe ham.

“Nogle gange kommer han glædestrålende hjem og siger: ‘Mutter, kan vi ikke bestille

Pludselig koster cremefraiche 15 kroner

.....
HANNE ØSTERGAARD

mad fra Just Eat?’ Så må jeg sige, at det kan vi ikke, for det er saftsuseme dyrt.”

Dyre er også cigaretterne, der ligger på stuebordet og marcipanbrødene på kommoden i gangen. Men smøgerne er en del af Hannes liv, og hun vil ikke stoppe.

Leveomkostningerne stiger så meget, at Hanne har udsudt drømmen om at rejse på ferie til udlandet. Hun synes, lønnen er urimelig.

“I hjemmeplejen bliver vi pålagt flere og flere opgaver. Vi har mere at lave, men får reelt mindre i løn. Det er bare ikke i orden,” mener social- og sundhedshjælperen. ★

analytik@gmail.com

groft sagt

Ny velfærd

Det navn har Odense Kommune givet sin nye sparepolitik, der går ud på, at de ældre på plejehjemmene skal pleje sig selv.

Tegning: Gitte Skov

Er det ikke utroligt, at for 2 småkager og en kande kaffe i timen, sparer vi - ud over sovepillen kl. otte - ergoterapien og en køkkenassistent...

[snuden fremme]

Sundhedsguru **Bente Klarlund Pedersen** foreslår fysisk efteruddannelse i arbejdstiden.

Motion i arbejdstiden er ikke fryns til medarbejderne, det handler om at holde sig sund og rask. Sådan ser i hvert fald professor og overlæge ved Københavns Universitet og Rigshospitalet Bente Klarlund Pedersen på sagen. Hun kalder derfor sit

forslag om at styrke muskler, led og kondition i løbet af arbejdsdagen for 'fysisk efteruddannelse'. "Det er vigtigt at holde sin krop i god stand, hvis man som FOAs faggrupper har mange løft i sit arbejde eller skal gøre rent."

Vi har regler for at forhindre fald fra stilladser eller høreskader, og på samme måde vil Bente Klarlund Pedersen have regler for motion, så sygdom og slid kan forebygges.

Hun er ikke ubetinget begejstret for sin aktuelle status som danskernes sundheds-orakel, men alligevel tilfreds med at slå

så godt i gennem med sine budskaber.

"Jeg er lidt bange for at blive rollemodel, men som læge og forsker vil jeg gerne bidrage med viden til mit samfund."

I 2010 belønnede Danmarks Radio hende med Rosenkærprisen for hendes evner til at give sin viden videre. Måske skyldes talentet, at hun nyder at gøre det. "Jeg oplever formidling som hobby og fritidssysse. Jeg bruger en anden del af mig selv," siger Bente Klarlund Pedersen. ★

Scampix

Bente Klarlund Pedersen er læge og forsker. Men nok mest kendt fra tv, radio og aviser, hvor hun altid er klar med gode råd om sundhed og motion.

Kontingentet stiger til nytår

Den gode nyhed er, at det er lykkedes forbundet at holde kontingentet i ro i 11 år. Den dårlige er, at nu går den ikke længere.

Af Finn Danielsen ★ foto: Jørgen True

Jeg kan godt **forklare mine kolleger**, at 12 kroners stigning er rimelig nok, når kontingentet har stået stille i 11 år,” siger fællestillidsrepræsentant Eva d’Artibale Lorenzen (i midten).

Siden år 2000 har FOA fastholdt kontingentet til forbundet på det samme beløb. Men under behandlingen af budgettet for 2012 måtte FOAs hovedbestyrelse erkende, at der var brug for flere penge i kassen.

“Vi har slanket forbundet ved at fastfryse kontingentet. Men det holder ikke evigt, for inflationen gør jo hvert år kontingentet mindre værd. 11 år er mere, end vi på forhånd havde regnet med,” forklarer FOAs formand **Dennis Kristensen**.

12 kroners stigning

Forbundet hæver kontingentet med 12 kroner om måneden fra 1. januar 2012. Det svarer til cirka en tredjedel af den stigning, medlemmerne ville have fået, hvis kontingentet hvert år var blevet reguleret med prisudviklingen.

“Kontingent-stigninger er aldrig lette at forklare, men jeg tror, at medlemmerne på den her baggrund vil mene, at det er o.k.,” siger Dennis Kristensen.

Det tror fællestillidsrepræsentanten for social- og sundhedsassistenterne på Bispebjerg Hospital også.

“Jeg kan godt forklare mine kolleger, at 12 kroners

stigning er rimelig nok, når kontingentet har stået stille i 11 år,” siger **Eva d’Artibale Lorenzen**.

Størrelsen betyder noget

Hun mener dog godt, at sagen kan blive blæst op.

“Kontingentets størrelse betyder altså noget for folk, og der kan opstå irritation over, at FOA mister medlemmer, og så skal vi andre bare betale mere.”

Fællestillidsrepræsentanten regner dog ikke med et større opløb af utilfredse kolleger. Men hun tager gerne en rask debat om, hvad fagforeningen skal kunne, og hvad det må koste.

“FOA kan jo sagtens blive billigere, men så kan vi ikke løse de samme opgaver som i dag. Det er faktisk det vigtigste at forklare,” siger **Eva d’Artibale Lorenzen**.

FOAs administration oplyser, at bemanningen i forbundshuset er reduceret med cirka 100 stillinger i løbet af den tid, kontingentet har været fastfrosset. ★

fida@foa.dk

To slags kontingent

Dit kontingent til FOA sammensættes af et beløb til din lokale afdeling og et til forbundet. Forbunds-kontingentet udgør efter stigningen på 12 kroner i alt 135,50 kroner om måneden for fuldtidsbeta-lende (+ 10 kroner til gruppelevsfor-sikring). Afdelings-kontingentet besluttet af din lokale generalforsamling og varierer derfor fra afdeling til afdeling. I 2011 er det laveste lokale kontingent 156 kroner månedligt, mens det højeste er 276,50 kroner.

Kilde: FOAs administration

dennis k

Budgetbisserne brugte den brede tuschpen

Den nye regering har både lavet et kasseeftersyn og gennemgået VKO-regeringens oplæg til finanslov for 2012 med en tættekam. Og en tuschpen. En af de brede af slagsen. Det kostede bevillingen til Center for Velfærdsledelse livet.

For FOA var det en ubehagelig overraskelse. Bevillingen handler om udvikling af en særlig filosofi for ledelse af velfærdsansatte og blev skabt i et samarbejde mellem den tidligere konservative formand Lene Espersen og FOA. Tanken er at skabe en ny form for ledelse, som ikke bare er

en oversættelse af ledelsesteorier fra produktionsvirksomheder.

“
Forhåbentligt får
besindige kræfter
underkendt
budgetbisserne.

med mennesker som om, det er arbejde ved samleband. Resultatet er blevet detaljstyring, registrering, dokumentation og spild af ressourcer.

Rigtig velfærd skabes ikke ved samleband, men gennem en håndholdt indsats udført af mennesker med faglighed, uddannelse, viden og erfaring i rygsækken. Det er lige præcis dét, udvikling af velfærdsledelse handler om. Og det er lige præcis dét, den nye regering lægger op til, når den vil gennemføre “en reform med fokus på tillid, ledelse, faglighed og afbureaukratisering.” Sammen med tænkningen bag social kapital – om tillid, retfærdighed og samarbejde – åbner velfærdsledelse og regeringens tillidsreform op for en tiltrængt fornyelse af den offentlige sektor.

Derfor ærgrer jeg mig gul og grøn over, at Finansministeriets budgetbisser brugte den brede tuschpen, da de stødte på begrebet velfærdsledelse. Forhåbentligt får besindige kræfter underkendt budgetbisserne under finanslovsforhandlingerne. ★

[kort sagt]

Center for Velfærdsledelse blev oprettet i et samarbejde mellem FOA og Lene Espersen. I oplægget til finanslov er der ingen bevilling til centret.

Læs mere

ucc.dk
personaleweb.dk

Det er et led i FOAs arbejde med at skabe et opgør med den styrings- og ledelsestænkning, som i en årrække har plaget den offentlige sektor. Denne tænkning, som kaldes *New Public Management*, har søgt at omdanne offentlige institutioner til koncerner, der tilrettelægger arbejdet

Dennis Kristensen

Af Dennis Kristensen ★ foto: Jørgen True

Sendt til redaktionen Kræv et kompromis om efterlønnen

31. oktober

I har opgivet for let! Der skal kæmpes for at lave en aftale, et kompromis, som ikke forringer efterlønsordningen så kraftigt. Og der skal de radikale give sig lidt.

Jeg føler mig snydt, når der står på mine papirer, at jeg har ret til efterløn, når jeg fylder 60. Man kan bare ikke fra den ene dag til den anden sige, at nu må du arbejde to år mere. Det er brud på en aftale. Samtidig har vi snart 200.000 arbejdsløse, der står i kø for at få et job. Det er hul i hovedet ikke at give plads for dem. Derfor skal Enhedslisten lægge pres på og kræve forhandling – ellers har rød blok ingen fremtid.

Jean-Robert Fiori

Sendt til redaktionen Bedre arbejdsredskaber – mindre sygefravær

10. november

Dårlige cykler og gamle svabere. Det skal ikke være en del af dagligdagen for vores hjemmepleje, når de hjælper vores ældre københavnere. Det medfører nemlig dårlige arbejdsvilkår med nedslidning og arbejdsskader til følge. Derfor har Socialdemokraterne sat meget højt på listen over vores krav til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, at de penge, der er til overs ved årets udgang, bruges til bedre tjenestecykler og ergonomisk

En anden ufaglært social- og sundhedshjælper havde fået min stilling og selvfølgelig med tilskud fra staten. Er det fair?

RENÉ FOSS-JUUL

Hvad mener du?

Her bringer vi uddrag af debatten på foa.dk. Skriv til foa.dk/fagbladsdebat

korrekte rengøringsredskaber. Det burde være en beslutning, der ligger lige til højrebent.

Lise Thorsen

Facebook
Hvorfor uddannes der så mange sosu'er?
1. november

Hvorfor bliver flere og flere uddannet til sosu-hjælper og -assistenter, når der bliver skåret ned på plejen og omsorgen i alle kommunerne? Underviserne på skolerne er vist de eneste, der er sikret i deres job, sgu ikke eleverne. For når eleverne er færdige med deres uddannelse, kan de stille sig op i en lang kø ved FOA for at få udbetalt deres dagpenge. Det ser jeg ingen vækst i, kun af de lange køer af ledige ...
Jeg selv har arbejdet tre år i hjemmeplejen, inden lederen besluttede sig for at sende mig på skolebænken. Da jeg så var færdig med social- og sund-

hedshjælperuddannelsen (fik merit), stod jeg uden job, da en anden ufaglært social- og sundhedshjælper havde fået min stilling og selvfølgelig med tilskud fra staten. Er det fair?

René Foss-Juul

Sendt til redaktionen
Hvad skete der med millionærskatten?
22. okt.

Jeg er tillidsrepræsentant i FOA og har været det i over 12 år. Jeg har aldrig følt mig svigtet, som jeg føler i dag.
Når jeg læser, at fagbevægelsen har brugt over 100 millioner kroner til reklamer under valgkampen for at støtte en S/SF-regering, bliver jeg skuffet lige som mange andre, og måske tager jeg konsekvensen og forlader min fagforening.
Er den her uduelige regering en drømme-regering for FOA?
Hvem kommer til at betale prisen for alle disse afgifter, er

det de fattige eller de rige i samfundet?

Hvad skete der med millionærskatten, boligpakken, børnechecken ...?

Vi er så trætte af at høre, at de ikke har 90 mandater.

Elias Marcel Khayat

Facebook
Hvorfor modarbejder I medlemmerne?
7. november

Hvordan kan I tillade jer at modarbejde jeres egne medlemmer? Jeg er privat børnepasser og betaler fuldt kontingent i FOA. Nu har jeg så lige læst i fagbladet, at I vil arbejde for, at de private børnepassere bliver udfaset over fem år! Det kan jeg ikke få til at passe med, at I skulle varetage mine interesser. Hvorfor optager i os egentlig som medlemmer, hvis I mener, vi ikke burde eksistere?

Bettina Juul

I en utryg tid

På Hillerød Hospital kunne de ansatte læse i det lokale dagblad, at nye fyringer var på vej. Her, som på mange andre offentlige arbejdspladser, er den konstante snak om besparelser gået ud over arbejdsglæden. Men gode kolleger kan også hjælpe hinanden. Læs temaat side 34-39

Skriv din mening på foa.dk/fagbladsdebat

Medlemspulsen

Er du en af de heldige medlemspuls-vindere i december? Se navnene på foa.dk/fagbladet/ekstra

59

procent af FOAs medlemmer vil gerne arbejde en time mere om ugen, hvis det betyder, at besparelser i velfærden kan undgås.

Kilde: Medlemsundersøgelse, FOA, september 2011

Vær med i debatten

På disse sider bringer vi uddrag af debatten, som foregår på FOAs hjemmeside. Skriv dit debatindlæg på foa.dk/fagbladsdebat eller send det til redaktionen@foa.dk. Debatindlæg vil blive bragt i uddrag her i bladet. De uforkortede indlæg vil kunne findes på foa.dk.

[mega-institutioner]

Børnehuset 8tallet med plads til 148 børn og 35 ansatte bor i det prisbelønnede boligbyggeri 8tallet i Ørestaden i København. Størrelsen til trods trives børnene, lyder det fra personalet i den nye mega-institution.

1

1 8tallet. Børnehuset 8tallet er en integreret institution med en vuggestue i den ene ende og en børnehave i den anden. I november vandt 8tallet prisen på World Architecture Festival som verdens bedste boligbyggeri.

2 35 kolleger. Med 35 ansatte er der masser af kollegial sparring, og med et fast vikarkorps undgår man problemer, når de fastansatte har fravær.

3 Stordrift. Et fælles køkken sørger for mad til hele institutionen. Her laves der for eksempel hjemmelavet rullepølse.

Plads til 148 børn

Der er 148 børn i Børnehuset 8tallet, en af de nye **mega-institutioner**, der er skudt op i en tid, hvor mange kommuner lukker de små daginstitutioner og forsøger at indkassere de økonomiske fordele ved stordrift.

Af Solveig Kolstad ★ foto: Jørgen True

4 Nærhed. Fra man tjekker ind i den store bane-gård af en garderobe, fortsætter børnene videre til mange små rum og huler, hvis de har brug for at være lidt for sig selv. Ellers kan de lege i det store fællesrum.

5 Sovesalen. 50 børn ligger i blå krybber og sover sig til ny strøm på batterierne. Lige nu er der helt stille mellem de tunge åndedræt, men til andre tider kan lydtrykket mellem barne-munde og betonvægge være betydeligt højere.

f | FORBRUGSFORENINGEN

Forbrugsforeningen • Knabrostræde 12 • 1210 København K • Tlf. 33 18 86 00 • fbf@forbrugsforeningen.dk • forbrugsforeningen.dk

Spar penge på rejser og meget mere!

Alle FOAs medlemmer kan blive medlem af **Forbrugsforeningen**. Med et betalingskort fra Forbrugsforeningen kan du spare penge og optjene bonus hver dag – året rundt. Det gælder på alt fra rejser, dagligvarer, tøj, oplevelser, møbler, værktøj, hårde hvidevarer, TV, byggematerialer, computere, briller, benzin, mobiltelefoni og meget mere i stort set alle brancher.

Forbrugsforeningen er Danmarks største indkøbsforening, og du kan nu anvende dit betalingskort fra Forbrugsforeningen flere end 4.600 steder fordelt over hele landet. Du optjener som medlem normalt 9% bonus (nogle steder helt op til 30% bonus). Sidste år optjente godt 19.000 FOA medlemmer lige knap 28 millioner i bonus

ved at bruge Forbrugsforeningens betalingskort. Vil du også spare penge? Meld dig ind i Forbrugsforeningen på <http://fbf.nu> Så du allerede godt på vej til at spare mange penge.

Vil du se, hvor meget netop du kan spare ved at blive medlem, så prøv vores BonusBeregner på <http://spar.fbf.nu>

Find butikkerne med bonus hurtigt og mobilt. Scan QR-koden og download Forbrugsforeningens app.

*) Se aktuel bonussats på forbrugsforeningen.dk

det virker

Et medlem præsenterer et **arbejds- eller legeredskab**, som er en gevinst for pædagogikken eller en lettelse i det daglige arbejde. Har du lyst til at fortælle om dit – så skriv til: men@foa.dk

Susannes favoritter:

- 1. Eventyrkasser** – træner motorikken, sproget, de sociale og personlige kompetencer og stimulerer fantasien.
- 2. Hjemmelavet dukke-teater** lavet af en papkasse og med fingerdukker – træner samme kompetencer som eventyrkasserne.
- 3. At bage** – træner det at vente på sin tur, sproget og fantasien.

Leg med eventyrkasser

En kasse kan indeholde f.eks. figurene til Guldlok og de tre bjørne. Der er både bjørnernes hus, deres tre skåle og de tre senge. Og så spiller vi, fortæller Susanne. Børnene synes tit, det er sjovt at spille en af bjørnene. Vi ender ofte med at være 10-15 børn.

Kan købes på nettet
Du kan f.eks. købe eventyr-træ-kasserne på www.lilleeg.dk
En eventyrkasse koster 139-159 kroner.

Pædagogmedhjælper Susanne Mariane Madsen elsker sine **eventyr-kasser**. Børnene finder på historier, som de selv optræder med.

“ Det gi'r modige børn

Hvad har du i kasserne? Kasserne indeholder figurer, træer, græs, huse og andre rekvisitter til rollespil baseret på eventyr som for eksempel Hans og Grethe, Guldlok og De tre bukke bruse.

Hvad får børnene ud af det? Det kræver noget at stille sig frem og digte en historie og spille roller med de her figurer. De blir' nogle modige børn af det, synes jeg. Og de andre børn bliver gode til at lytte og får sat fantasien i gang.

Spiller du selv? Jo, det gør jeg. Men ofte trækker jeg mig stille og roligt ud af spillet og sidder og lytter. Især med de lidt større børn. Det er godt

for dem at få træning i at tage ordet, før de skal starte i skole.

Og den pædagogiske gevinst? Det er en leg, der stimulerer alle kompetencer. Det her med at vente på tur stimulerer det sociale. Sproget kommer jo ved at lytte og selv fortælle. Finmotorikken er i sving ved, at de hele tiden sidder og arbejder med de små figurer. ★

nana@udsagn.dk

.....
Navn: Susanne Mariane Madsen

Alder: 57 år

Job: Pædagogmedhjælper i Vestervold Børnehave. Har været ansat i huset i over 26 år. Først som rengøringsassistent og de sidste 11 år som medhjælper.
.....

Vi er ikke bedst i verden

I gennem 10 år har vi måttet lægge øre til udsagn fra den tidligere regering om, at vi i Danmark har verdens bedste offentlige sektor. Hvad enten snakken var om sygehuse, folkeskole eller dagtilbud, blev beklagelser over besparelser og forringelser mødt af forklaringer om, at der aldrig er blevet brugt så mange penge, og at vi lå helt i top sammenlignet med andre lande.

Det sidste udsagn har FOA nu fået afprøvet på børneområdet gennem en undersøgelse, der sammenligner forholdene i danske daginstitutioner med forholdene i blandt andre Norge og Sverige. Sammenligningen falder ikke ud til Danmarks fordel.

I begge de andre nordiske lande er personalenormeringerne væsentligt bedre end i Danmark. Undersøgelsen viser, at der i de danske daginstitutioner er 32

”
Kun når det gælder forældrebetalingen, ligger Danmark i top.

procent flere børn pr. voksen end i Norge og 13 procent flere end i Sverige. Af undersøgelsen kan det i øvrigt også aflæses, at der bruges flere penge pr. barn i de norske og svenske institutioner. Der er i de to andre nordiske lande også bedre pladsforhold. Kun når det gælder forældrebetalingen, ligger Danmark i top.

Myten om den offentlige sektor som den bedste i verden holder derfor ikke for en nærmere prøve på daginstitutionsområdet. Det er der vel ingen grund til at undre sig over efter ti år med VKO. Til gengæld er der grund til, at den nye regering tager fat på forbedringer. Der skal målrettet arbejdes med at sikre bedre fysiske rammer, og der skal ikke mindst gøres noget for at forbedre personalenormeringerne, så der bliver meget mere tid til det enkelte barn. ★

Af Jakob Sølvhøj, sektorformand ★ foto: Jørgen True

[kort sagt]

En ny FOA-undersøgelse afliver myten om, at vi har verdens bedste offentlige sektor på børneområdet.

12

procent er rengøringshjælpen til ældre beskåret siden 2008. Det svarer til 18.534 timers rengøring.

Kilde: Jyllands-Posten

Pisk giver ikke job

Kontanthjælpsmodtagere kommer ikke i job, selvom de helt eller delvis får frataget deres støtte. Det viser en undersøgelse fra Anvendt Kommunal Forskning.

Kilde: akf.dk

Skrab julen ind på foa.dk

Vær med i nedtællingen til jul på foa.dk. Svar på dagens spørgsmål og deltag i konkurrencen om en af de mange præmier.

foa.dk/julekalender

Træning modvirker nedslidning

Styrketræning kan forhindre nedslidning, viser en undersøgelse. I tre måneder trænede 363 rengøringsassistenter tre gange om ugen i 20 minutter. De fik større muskelstyrke og dermed flere ressourcer til at klare deres arbejde.

arbejdsmiljoforskning.dk - skriv 'finale' i feltet

De sveder i Holbæk

3.500 børn fra 47 daginstitutioner i Holbæk kan regne med mere sved på panden. Holbæk Kommune har indgået en aftale med DGI Vestsjælland om, at alle institutioner med børn i alderen 0-5 år skal blive til DGI-institutioner. Det er første gang et så stort antal institutioner tager et fælles initiativ omkring børn og idræt.

[bag om ordet]

For at blive **DGI-institution** skal man tage et kursus med fire moduler, udforme en bevægelsespolitik og en tre måneders aktivitetsplan. Så kan man få DGI-certifikat.

Delebørn har brug for mor og far

Hvis børn er delebørn i en skilsmisse, er forældrenes samarbejde altafgørende. Det viser en ny undersøgelse fra SFI, som desuden har udgivet en brochure til forældre, der overvejer en deleordning.

Kort og klart om børn i deleordninger, sfi.dk

Vi får lidt flere børn

I 2009 blev der i gennemsnit født 1,84 børn pr. dansk kvinde i 2009. I 1984 var tallet 1,4.

Kilde: Danmarks Statistik

Læs til pædagogisk assistent - med merit (PAU/GVU)

Start med
merit
9. januar
2012

- For dig, der allerede har erfaring
- Få merit ved individuel kompetencevurdering
- Bliv optaget i løbet af efteråret

www.sydhavn.ucc.dk
41 89 80 12

**PÆDAGOGUDDANNELSEN
SYDHAVN**

Pædagog- medhjælper vinder LO-pris

Ulla Mikkelsen, pædagog-medhjælper i Næstved, har vundet LO's tillidsrepræsentant-pris. "Det er en kæmpe anerkendelse, så det er jeg meget glad for," siger **Ulla Mikkelsen**, som til daglig er fællestillidsrepræsentant for 400 pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter i Næstved Kommune. I alt seks priser blev uddelt på LO's kongres i november.

ADHD-forening betyder uafhængighed

"Efter den seneste udlæggelse af vores involvering i medicinalindustrien vil vi gerne understrege, at der ikke må herske tvivl om, at ADHD-foreningen ikke er drevet under indflydelse af medicinalindustrien."

Denne melding kommer fra ADHD-foreningen, efter det er blevet kritiseret, at foreningen deler brochurer fra medicinalindustrien ud under sin turné med ADHD-bussen.

De små siger

Winnie kommer til at slå en kop i stykker og udbryder: "P-I-S"
(hun har glemt de små ører).

Madeline: Hvad betyder P-I-S?

Winnie: "U-P-S – det betyder ups!"

Madeline smiler: "Du er god til at stave!"

Indsendt af Winnie Lund-Jørgensen, Solrød Strand, som har vundet et gavekort på 250 kroner til COOP Danmark. Du deltager i konkurrencen ved at sende dit sjoveste børnenecitat til redaktionen@foa.dk

ADHD- boom

På 10 år er antallet af danskere, der får medicin mod ADHD, steget med 149 procent.

Kilde: Medstat.dk

Børnehaver skal satse på it

Digitale medier bliver en stadig større del af børnekulturen. Derfor bør pædagoger smide de **teknologiske hæmninger**, mener forskere.

Af Merete Nielsen

tema
digitale medier

Børns nysgerrighed og indsigt i digitale medier går kun en vej. Opad. Men det potentiale bliver ikke udnyttet godt nok i daginstitutionerne.

Det mener **Steen Søndergaard**, lektor på professionshøjskolen UCC og forsker i digital kultur i børnehaver.

“Børn er i stigende grad fælles om computere, spil, digitalkameraer og så videre. De forholder sig til it og medier, om vi vil det eller ej, så jeg mener klart, at børnehaver i højere

grad skal lære børnene at agere i det felt og inddrage medierne i det pædagogiske arbejde.”

Ph.d. og legeforsker **Helle Skovbjerg Karoff** fra Århus Universitet er enig. På feltstudier i børnehaver oplever hun imidlertid en udbredt skepsis over for alt, der handler om teknologi.

“Mange forældre og pædagoger har slet ikke forståelse for, at de aktiviteter, som foregår omkring eksempelvis en Nintendo, er lige så meget leg som alt mulig andet.”

Ifølge Steen Søndergaard skyldes en del af modstanden, at digitale medier forbindes med stillestående aktiviteter, der ikke stimulerer børnenes motorik.

“Man kan jo sagtens kombinere it og bevægelse. Det viser de børnehaver, der er spydspidser inden for området,” siger lektoren.

Han glæder sig over, at kommunerne så småt er begyndt at interessere sig for området.

“Jeg og mine kolleger får flere og flere henvendelser fra ledere, der gerne vil udvikle daginstitutionsområdet i forhold til it og medier. ★

men@foa.dk

[bag om ordet]

It er en forkortelse for informationsteknologi.

Studerende lærer om digital kultur

- Pædagoguddannelsen Sydhavn udbyder som eneste pædagoguddannelse et nyt linjefag, der hedder Medie, kreativitet og digital kultur.
- Det har været forsøgs-linjefag siden efteråret 2010, men har for nylig fået tilladelse af Undervisningsministeriet til at fortsætte.
- Faget skal kvalificere til at arbejde pædagogisk med børn og unges kompetencer til at udtrykke sig i en digital kultur.

 Læs mere

sydhavn.ucc.dk

Hvem

Det er Clara og Tobias' tur til at være i front med GPS'erne. De er meget optagede af at **følge med på kompas** og finder hurtigt ud af, at de skal styre efter den røde pil.

Digitale medier og andet it-udstyr er en naturlig del af den pædagogiske praksis i børnehaven Brobækhus i Gentofte. Nyeste aktivitet er **geocaching** – skattejagt med GPS.

Af Merete Nielsen ★ foto: Jørgen True

finder skatten?

Læs videre på næste side ... →

For børnene er det spændende at få lov at vælge mellem de forskellige stykker **legetøj og nips**, som skatten gemmer på.

tema digitale medier

Hvem finder skatten?

→ “Hov, den siger bip.”

Clara kigger en smule forundret på GPS'en, der hænger i en snor om halsen. Den røde pil peger lige frem.

Bippet betyder, at skatten er gemt lige i nærheden. Måske under den lille gangbro et par meter længere fremme.

Hun og Tobias er gået lidt i forvejen for at kunne høre, hvornår der er gevinst. Resten af børnehaveflokken stormer op og ned ad en skråning i nærheden.

“Den sagde bip,” råber Tobias til vennerne som tegn til, at de godt kan gå i gang med at lede.

Lidt efter myldrer 18 fireårige fra børnehaven Brobækhus rundt om broen i Ordrup Krat nord for København.

Hvor er skatten?

Den er svær denne gang. Sten bliver vendt, og en træstub undersøgt, men børnene kan ikke finde

skatten, som typisk ligger i en vandtæt beholder. Nogle giver sig i stedet til at lege Bukke Bruse og gungrer hen over broen.

Se hvad jeg fik
– et fodboldkort
fra Honduras.
Jeg kender ham
ikke, men jeg
kender i hvert
fald Messi og
FCK.

.....
JEPPE, FIRE ÅR

Pædagogmedhjælper **Kenneth Matschofsky** må hjælpe lidt til, og i et ubevogtet øjeblik finder han beholderen under en af broens tværstivere og gemmer den et mere tilgængeligt sted.

Endelig. Mathias ser den først.

“Jeg fandt skatten,” erklærer han stolt og klapper Kenneth i en *high five*.

Frem med byttesokken

Så er det tid til at bytte. Børnene finder deres byttesok frem fra rygsækken. Alle har tre stykker legetøj eller nips med hjemmefra, så de har noget at gemme til andre skattejægere.

Børnene tager plads i skovbunden, og pædagog **Marianne Byth** går rundt med beholderen, som rummer nøgle-

ringe, glaskugler, plastikdyr, fodboldkort og andre gode sager.

Skatten under gangbroen i Ordrup Krat er ikke helt nem at finde, men en fælles indsats giver til sidst resultat. Når man planlægger sin **skattejagtsrute**, kan man vælge 'caches' af forskellige sværhedsgrader.

Viggo går målrettet efter en grøn bil, mens Caroline bruger noget længere tid på at studere mulighederne. Til sidst falder valget på en plastikblomst.

Skal lære at bytte

For nogle kniber det med at skulle af med en af sine medbragte ting. En af drengene har flere gange hånden nede i kassen for at tage sin lyseblå tommestok tilbage. Frem og tilbage ryger den, inden han kan give endelig slip.

“Det kan være svært at give noget fra

sig, men nu hvor de har prøvet det flere gange, er de fleste børn med på, at det handler om at bytte, så skatten også er spændende for de næste, der finder den,” siger Marianne Byth.

Beholderen med de nye 'kostbarheder' bliver gemt, og børnene slår sig ned med deres madpakker.

Efter frokost er der fri leg i skoven. Da børnene har 'krudtet af', skifter GPS'erne hænder, nye koordinater bliver tastet ind, og flokken drager videre til næste skat. ★

Spil eller ej?

Er det okay, at børnene har spillemaskiner med? Side 27

men@foa.dk

[bag om ordene]

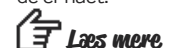
- **Geocaching** er en udendørs skattejagt, hvor deltagerne bruger en GPS til at gemme og søge efter beholdere over hele verden. En **cache** er typisk en lille vandtæt beholder bestående af en logbog og små ting, der ikke har den store værdi.
- **GPS** betyder *Global Positioning System* og er et system til at navigere med via satellitforbindelse. GPS virker alle steder i verden (i fri luft), uanset hvor øde det er.

- Geocacheren placerer en beholder med logbog, blyant og nipsgenstande på et sted, som kun han/hun kender.
- Cachens (skattens) koordinator noteres ved hjælp af en GPS.
- Koordinaterne offentliggøres sammen med andre oplysninger på www.geocaching.com, hvor andre skattejægere efterfølgende kan lede efter cachen med deres GPS.
- Findes cachen, skrives der i logbogen, og man bytter eventuelt en genstand.
- Det er god tone at lægge en ting, der har mindst samme værdi som den ting, man har taget.

Smølfer på mission

Børnehaven Brobækhus er med i et EU-projekt under læringsprogrammet **ETwinning**. Projektet, som handler om it og naturen, sker i samarbejde med børnehaver i Norge, Danmark og Island. Brobækhus har sendt tre smølfefigurer til Island og Norge ved hjælp af andre 'geocachere'. På store landkort hjemme på Svanestuen kan børnene følge med i, hvor langt de er nået.

sites.google.com/site/geocachingbarnehagen →

Pædagog Marianne Byth tjekker, om **GPS'erne fungerer** som de skal, inden børnene bliver sendt ud efter skatten.

I børnehaver er det som regel de voksne, der tager billederne. Jeg mener, det er børnene, der skal dokumentere, hvad de er optaget af.

STEEN SØNDERGAARD, LEKTOR UCC OG FORSKER I DIGITALE MEDIER

Vi bruger it, når det giver mening

Brobækhus har gennem de seneste 15 år været **first mover**, når det kommer til brug af ny teknologi, der kan indgå i aktiviteter med børnene.

Af Merete Nielsen

Digitalkameraer, computere, GPS'er. Børnehaven Brobækhus har efterhånden fået samlet sig en mindre maskinpark, når det gælder it-udstyr. Ikke fordi institutionen er specielt tekniskorienteret, men fordi de ansatte synes, det giver mulighed for nogle lærerige aktiviteter, der fanger børnene.

For pædagog **Marianne Byth** giver det især mening, hvis teknologien kan kombineres med naturoplevelser. Brobækhus er nemlig en udebørnehave, der får luftet gummistøvlerne flittigt hele året.

“Mange forbinder digitale medier med stillesiddende aktiviteter foran en skærm, men sådan er det bestemt ikke hos os,” siger Marianne Byth.

Børn dokumenterer selv

Hun ser it-grejet som en naturlig del af børns hverdag. Ikke sådan at der altid er pixels og bytes på programmet, men udstyret bliver hevet frem, når det giver mening i forhold til de projekter, som børnehaven er optaget af.

Geocaching er seneste skud på stammen, og ellers gør børnehaven det meget i at lade børnene selv fotografere, hvad de er optaget af. Billederne bliver lagt ind på

en computer, så børnene og forældrene kan se dem på skærmen og tale om deres oplevelser.

“Nogle gange er vi flade af grin over deres billeder. En af drengene var en dag gået i krig med ansigtets anatomi, så han havde taget *close up*-foto af de andre børns øjne, ører og næser,” siger Marianne Byth.

Nintendo er velkommen

Brobækhus har desuden et gammelt videokamera installeret i en redekasse, så

Mange forbinder digitale medier med stillesiddende aktiviteter foran en skærm, men sådan er det bestemt ikke hos os.

MARIANNE BYTH, PÆDAGOG I BROBÆKHUS

børnene kan følge med i processen fra æg til fugleunge. Dyrelivet på kribble-kribble-niveau bliver studeret ved hjælp af digitale mikroskoper, der kobles til en skærm.

En gang imellem er der også tid til at spille Nintendo eller Playstation. De første har børnene selv med hjemmefra. Uden restriktioner.

“Jeg er lidt modstander af det med fredags-Nintendo. Det lægger et stort pres på forældrene om at få den med, og der er så meget andet, de skal huske,”

siger Marianne Byth, der ikke har oplevet, at spil kommer til at fylde for meget.

“Vi er rigtig meget ude, så det sætter en naturlig begrænsning,” siger pædagogen, der forudser, at mobiltelefoner bliver det næste.

“Faktisk undrer det mig, at børnene ikke har mobiltelefoner med i børnehaven – forældrene må efterhånden have en del aflagte derhjemme. ★

men@foa.dk

Få det billigt

Brobækhus har allieret sig med forældrene, som leverer aflagt it-udstyr lige fra computere, scannere, printere og videokameraer. Noget har institutionen dog selv købt. It-parken består blandt andet af:

- Seks ældre **stationære computere** til børnene.
- En **bærbar computer** og fladskærm på hver af de tre stuer.
- Tre **digitale mikroskoper** (Købt i Aldi, cirka 500 kroner).
- **Cd-afspillere** og et par ældre **fjernsyn**.
- Tolv **digitalkameraer** til 400 kroner stykket inklusiv kort og batterier.
- To håndholdte **GPS'er** til 600 kroner stykket.
- **Playstation** – derudover må børnene selv tage Nintendoer og lignende med.

Børn som dokumentarister. Børnene fra Brobækhus bliver ofte udstyret med et digitalkamera, så de kan 'skyde løs', når de er på tur. De starter med at tage et billede af sig selv for, at personalet ved, hvem der har taget de efterfølgende fotos. Hjemme i børnehaven bliver billederne vist på en skærm, så alle kan se med.

Spillemaskiner skaber debat

FOA har spurgt medlemmer, der arbejder i daginstitutioner, hvad de mener om, at børn har spillemaskiner med.

FOAs undersøgelse viser delte meninger

- 4 ud af 10 ansatte i børnehaver og vuggestuer svarer, at børnene må have deres egne spillemaskiner med i institutionen. I SFO'er, fritidshjem og klubber svarer mere end 8 ud af 10, at børnene må have dem med.
- 45 procent svarer, at spil i institutionen nogle gange eller sjældent giver diskussioner med forældrene.
- Hver tredje oplever, at børnenes spillemaskiner og mobiltelefoner giver diskussioner i personalegruppen.
- 144 har udfyldt et elektronisk spørgeskema i undersøgelsen, som er gennemført i september 2011.

Tilladt om fredagen

"Vi har oplevet, at forældre stiller krav om, at vi regulerer deres barns brug af egen spillemaskine. Hos os er det tilladt at tage legetøj med hver fredag, og vi lader det være op til barnet og dets forældre, hvad der medbringes. Så hvis en forælder ikke synes, barnet må bruge sit legetøj ret meget, henstiller vi til ham/hende ikke at give barnet den type legetøj med."

Forældrebestyrelsen sagde nej

"Det var grundet forældrebestyrelsen, der blev vedtaget et forbud (mod spil i institutionen), men der var meget delte meninger fra forældrenes side. Nogle mente, at det hørte hjemme i hjemmet, og andre mente, at det kunne ødelægge noget for deres barns popularitet hos de andre børn, hvis de ikke måtte medtage den i børnehaven."

På lige fod med resten

"Vi har taget en pædagogisk drøftelse, og er nået frem til, at det er en aktivitet på lige fod med alle mulige andre ting vi tilbyder. Vi går ind i eventuelle problematikker og guider børnene. Og argumenterer fagligt over for eventuelle skeptiske forældre. Faktisk må jeg sige, at det er den aktivitet, drengene især formår at styre bedst på egen hånd – de er sociale omkring det, tager hensyn, lærer af hinanden og kan fordybe sig i timevis."

Kilde: FOAs undersøgelse

Selv om Lise-Lotte Siim Hovgaard bor i en lejlighed på tredje sal, tager hun børnene med ud i naturen hver dag. Og turen op og ned ad trapperne er **god motorisk træning**.

Af Jonna Toft ★ foto: Niels Åge Skovbo

Dagplejer på tredje sal

Krav om elevator

I Aarhus Kommune ansætter man i dag ikke dagplejere, der bor højere end 1. sal, hvis ikke der er elevator. Men Lise-Lotte Siim Hovgaard havde allerede været dagplejer i mange år, da reglen blev indført.

[cv]

Navn: Lise-Lotte Siim Hovgaard, 52 år

Job: Dagplejer i 24 år, heraf otte år som storebørns-dagplejer. Har tidligere bl.a. været FDF-leder og arbejdet i en vuggestue.

Bolig: Bor i en lejlighed på 95 m² på 3. sal sammen med sin mand og yngste søn.

Ud over dagplejebørnene har familien to børn i aflastning 6-7 dage hver måned.

Find et godt natursted nær dig

På Naturstyrelsens Udinaturen-kort kan du finde gode naturoplevelser nær dig. Ca. 100 organisationer og kommuner leverer oplysninger til kortet.

Udinaturen.dk

Et-årige Isabella jubler højlydt, mens hun rutsjer på maven baglæns ned ad trapperne. Asbjørn på to år tager den på numsen ned, bump, bump. Damian på snart to og Hasnain på tre år går med en hånd på gelænderet. Hver gang de når en trappeafsats, sætter de sig og venter på de andre.

Lise-Lotte Siim Hovgaard bor på tredje sal på Fjældevangen i Aarhus V, et tæt pakket boligblok-område med over 50 nationaliteter. Her har hun været dagplejer i 24 år. "Vi går ud hver dag uanset vejret. Kun stærk blæst kan holde os inde. Det kræver lidt energi på trapperne, men børnene lærer det hurtigt. De kan mere, end vi tror," siger hun.

Glæden ved naturen

Lise-Lotte Siim Hovgaard har altid prioriteret udeliv højt, blandt andet som tidligere FDF-leder.

"Jeg vil gerne lære børnene glæden ved at være i naturen. Vi får nye oplevelser hver dag. Lige nu er der de mest fantastiske edderkopper," siger hun, mens vi trasker hen mod parken i nærheden.

"Vi skal passe på naturen, og det vil jeg gerne lære børnene. De skal for eksempel ikke hive blade og grene af træer og buske, bare fordi det er sjovt. Vi finder bær og snakker om, hvad man kan spise, og vi finder rigtig mange dyr."

I klapvognen ligger en fluesmækker: "Den er til hvepse. Jeg gider ikke alt det hysteri om hvepse. Kommer der én, der generer, så klapper vi den bare. Hvis du

viser, at du er bange for en hveps eller en edderkop, bliver børnene også bange for den. Jeg tager edderkopper op i hånden, så børnene kan se dem. Så synger vi edderkoppesangen, tæller benene og snakker om, hvor den bor," siger hun.

Bevæger sig mere frit ude

"Særligt i et kvarter som vores er det vigtigt at komme ud med børnene," siger den 52-årige dagplejer. "Folk sidder meget inde i lejlighederne, for man skal gå lidt for at komme til de grønne områder. Men vi har en park, to naturlegepladser, en dyrelegeplads og en kæmpe stor bakke i nærheden, så det er bare med at komme af sted."

Vi er nået til en amfi-scene midt i alt det gule og brune efterårs løv. Børnene kravler rundt på de brede trin.

"De bevæger sig helt anderledes frit udenfor. Når de løber op og ned ad skråningerne og hen over det bumlede terræn, strækker de hasemuslerne, og de er stramme hos de fleste børn. De træner også balancen. Og så kan de bare godt lide det! Og det kan jeg i øvrigt også," smiler hun. ★

jonnatoft@gmail.com

At gå ned ad trapper er **det sværeste**. "Vi tager os god tid. Så lærer de det hurtigt," siger Lise-Lotte Siim Hovgaard.

Retten i Holstebro har frikendt en social- og sundhedsassistent, der var anklaget for tyveri. En pårørende havde ulovligt filmet hende med skjult kamera.

Frikendt for tyveri

I dagbogen har Milka Bilde Andersen skrevet hele det barske forløb fra politiet stod i døren og til hun blev frikendt.

Videoklippene afvist som bevis

Retten i Holstebro afviste videoklippene som bevis, fordi det ikke over for retten var oplyst, hvad der i øvrigt var optaget af overvågningskameraet, og hvem der havde fraklippet og redigeret de to korte sekvenser, som blev vist.

Kilde: Udskrift af dombogen

Usaglig bortvisning

FOA skal den 12. december have møde med Kommunernes Landsforening om den usaglige bortvisning af Milka Bilde Andersen.

En fredag i juni har **Milka Bilde Andersen** fri og hygger sig hjemme med sin lille datter, da det banker på døren. Det er politiet.

26-årige Milka er social- og sundhedsassistent på Enggård Centret i Struer. Hun blev ansat, da hun var færdig med uddannelsen i 2005.

Politiet spørger, om hun kender til, at der er forsvundet penge fra en 89-årig kvinde på plejehjemmet. Kvindens barnebarn har sat skjult kamera op, og på filmen kan man se, at Milka tager penge fra et skab. "Kan du erkende tyveriet?" Spørger de.

"Nej, jeg har ikke stjålet noget," svarer Milka og forklarer, at hun ganske rigtigt havde hentet penge til beboeren om tirsdagen, da hun havde bedt Milka om at hente 400 kroner til at gå i kiosken.

"Din forklaring kan være lige så god som familiens," siger politiet og kører igen.

Milka er totalt i chok.

En forfærdelig weekend

"Jeg har aldrig hylet så meget. Jeg følte mig totalt magtesløs. Det var en forfærdelig weekend," mindes Milka Bilde Andersen.

Om mandagen skal hun til møde med områdelederen. Hun har fået fat på sin

tillidsrepræsentant, som var på camping, men lovede at komme med til mødet.

"De viste videoklipet og spurgte, om jeg selv ville sige op, eller om jeg ville have en bortvisning. Jeg ville ikke sige op, for jeg havde ikke stjålet," siger Milka.

To dage senere skal Milka til afhøring hos politiet. FOA hjælper hende med en advokat, der kan tage med.

Retten frikender Milka

Den 26. oktober kommer sagen for Retten i Holstebro. Mange fra Milkas familie, venner og sektorformand Grethe Nielsen fra FOA Holstebro er med. Først bliver Milka afhørt. Dernæst den 89-årige.

"Hun kunne ikke svare på, hvad plejehjemmet hed. Og hun havde heller ikke overblik over, hvad hun havde af penge," fortæller Milka.

Kvindens datter forklarer, at de havde et godt samarbejde med Milka. Men de havde mistanke om, at der forsvandt penge. Derfor havde barnebarnet sat overvågning op.

Fem af Milkas kolleger bliver afhørt, blandt andet om, hvorvidt man skal være to, når man henter penge til en borger. De svarer, at i praksis har de ikke været to.

Dommerne trækker sig tilbage for at votere. De kommer tilbage – og de er enige: Milka er frikendt. De lægger blandt andet vægt på, at den ulovlige video ikke

Jeg følte mig totalt magtesløs.

beviste, at Milka stjal pengene.
Milka græder af lettelse.

Uden job

Milka er frikendt, men hun er også uden job. Hun har været glad for ældreplejen, men den barske anklage var "en alt for dyr pris at betale." Hendes læge har

Milka Bilde Andersen er frikendt af retten, men hun har **mistet sit job**, og hun gyser bare ved tanken om igen at skulle gå alene ind i en borgers lejlighed.

plejehjem i fire ugers praktik, hvor hun skal være sammen med en, der kan støtte hende. ★

henvist hende til psykolog, som anbefaler, at Milka kommer tilbage på et

brlu@foa.dk

Loven siger ...

§ 3. Private, der foretager tv-overvågning af steder eller lokaler, hvortil der er almindelig adgang, eller af arbejdspladser, skal ved skiltning eller på anden tydelig måde give oplysning herom.

Kilde: Lovbekendtgørelse 2007-10-11 nr. 1190 om tv-overvågning

Politianmeldelse på vej

"FOA er indstillet på at politianmelde på medlemmets vegne," fastslår forbundsformand Dennis Kristensen om den ulovlige videoovervågning. Ved redaktionens slutning havde Milka Bilde Andersen endnu ikke besluttet, om det skal ske.

Fra anklage til frifindelse

14. juni

Milka henter 400 kroner til en beboer.

17. juni

Politiet opsøger Milka hjemme og siger, at hun er blevet optaget med skjult kamera, da hun tog penge fra et skab.

20. juni

Milka får en bortvisning af arbejdsgiveren.

26. oktober

Milka bliver frifundet ved Retten i Holstebro.

spørg løs

Send et spørgsmål til os - og vi skaffer et svar fra en ekspert. Skriv til:

Fagbladet FOA
Staunings Plads 1-3,
1790 København V.
Mrk.: **spørg løs**

Du kan også maile til **brevkasse@foa.dk** eller gå på FOAs hjemmeside - **www.foa.dk/brevkasse**

Ønsker du at være anonym, så gør opmærksom på det. Brevkasseredaktøren skal dog vide, hvem du er.

Du kan bl.a. spørge om:

- arbejdsskader
- ansættelse
- barsel
- psykisk arbejdsmiljø
- mad/sundhed
- løn
- fleksjob
- kontanthjælp
- revalidering
- pension
- seniorordninger
- a-kasse
- dagpenge
- efterløn
- arbejdsmarkedspensioner
- forsikringer
- overenskomster
- uddannelse
- trivsel
- ligebehandling
- ligeløn
- datalovgivning

A-kasse
Elisabeth Bruun Olesen,
sekretariatschef i FOAs
A-kasse

Mad/sundhed
Gitte Gross,
bromatolog, afdelingschef
i DTU Fødevarerinstittutets
Afdeling for Ernæring

Er jeg berettiget til den skattefrie belønning?

Jeg er 63 år og har i 28 år arbejdet 37 timer ugentlig som hjemmehjælper. Først for 10 år siden blev jeg meldt ind i FOA, og det betyder jo, at jeg ikke kan gå på efterløn. Men betyder det også, at jeg ikke er berettiget til den **skattefrie belønning** på cirka 140.000 kroner, som andre tjener op ved at arbejde, fra man er 62 til 65 år?

[Spørgerens navn er redaktionen bekendt]

Svar

Hvis du ikke er berettiget til at gå på efterløn, kan du heller **ikke få udbetalt** præmieportionerne eller den skattefrie belønning, som du kalder det.

A-kasemedlemmer, der er efterlønberettigede, kan få udbetalt en skattefri præmie,

når de går på pension. Der er dog flere betingelser, der skal opfyldes.

Man skal have et efterlønnsbevis. Med de nuværende efterlønnsregler får man beviset som 60-årig, hvis man er berettiget. Næste betingelse er så, at man arbejder i to år fra 60 til 62 år. Fuldtidsforsikrede skal arbejde 3.120 timer. Når denne betingelse er opfyldt, kan man begynde at optjene den skattefrie præmie. Hvis man for eksempel er 2½ år om at arbejde 3.120 timer, forskydes tidspunktet for, hvornår man kan begynde at optjene præmieportioner med ½ år og så fremdeles. Hver gang, man har arbejdet 481 timer, optjenes en præmieportion. En præmieportion for fuldtidsforsikrede er i 2011 på 11.950 kroner. Der kan højst optjenes 12 portioner svarende til 143.400 kroner skattefrit.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Øger alkohol risikoen for at få kræft?

Jeg har gået og troet, at det var så sundt med et glas vin om dagen, men en kollega fortalte forleden, at det øger risikoen for at få **brystkræft**. Er det rigtigt?

[Susanne Hansen]

Svar

Ja, det er desværre rigtigt. Mens undersøgelser tyder på, at en meget lille mængde alkohol kan nedsætte risikoen for hjerte-kar-sygdomme, er der ingen tvivl om, at alkohol **øger risikoen for kræft**. Det har ingen betydning, om alkoholen indtages i form af øl, vin eller spiritus.

Alkohol - selv i meget små mængder - øger risikoen for forskellige kræftformer. Både i de organer, der kommer i kontakt med alkoholen, det vil sige mund, spiserør, mave og tarm, men også indirekte i form af brystkræft. I forhold til brystkræft skal der bare tre-seks genstande om ugen til at øge risikoen for brystkræft med otte procent.

Når alkohol er så problematisk skyldes det flere faktorer. Dels er alkohol i sig selv kræft-

fremkaldende, dels øger alkohol produktionen af østrogen. Endvidere er det produkt, som dannes ved nedbrydning af alkohol, også kræftfremkaldende.

Så det er vigtigt at følge de retningslinjer, som Sundhedsstyrelsen har givet, hvis du ikke ønsker at undvære alkohol:

- Intet alkoholforbrug er risikofrit for dit helbred
- Drik ikke alkohol for din sundheds skyld
- Du har en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol ved et forbrug på syv genstande om ugen for kvinder og 14 for mænd
- Du har en høj risiko for at blive syg på grund af alkohol, hvis du drikker mere end 14/21 om ugen
- Stop før fem genstande ved samme lejlighed
- Er du gravid - undgå alkohol. Prøver du at blive gravid - undgå alkohol for en sikkerheds skyld
- Er du ældre - vær særlig forsigtig med alkohol.

[Gitte Gross]

DAGPENGE⁺

MIST IKKE MODET, HVIS DU MISTER JOBDET!

LIDT MERE TRYGHED PÅ ET UTRYGT ARBEJDSMARKED

Det kan virke skræmmende at miste arbejde og indtægt. Men en god forsikring kan give dig ro og frihed til at finde et godt ståsted – og et nyt arbejde.

SÅ LIDT KOSTER DEN EKSTRA SIKKERHED

DAGPENGE⁺ garanterer dig en fast, månedlig udbetaling oven i dine dagpenge – helt op til 90 % af din nuværende løn. Og til en meget fordelagtig pris.

IKKE FOR ALLE – EN FORDEL FOR FOA-MEDLEMMER

DAGPENGE⁺ er et særligt tilbud til dig, der er medlem af FOA og FOAs A-kasse. Vil du også have mere tryghed i din hverdag, så ring til os eller klik ind på foa.dk/dagpengeplus og beregn, hvor lidt det egentlig koster.

Ring på 46 97 10 09

FÅ OP TIL 90 %
AF DIN LØN, HVIS
DU BLIVER LEDIG

1.000 kr. oven i dine dagpenge
i 6 måneder koster kun
24 kr. om måneden

Sparekrav skaber utryghed

Besparelser i kommuner og regioner viser sig nu i **stigende ledighed**. Og intet tyder på, at udviklingen vender lige med det samme.

Af Marianne Rohweder

Siden sommeren 2010 er der forsvundet cirka 17.000 stillinger i kommuner og regioner, viser de nyeste tal fra Det Fælleskommunale Løndatakontor. Og desværre ser det ikke ud til, at udviklingen stopper her.

“Selvom den nye regering med sin vækstpakke lægger op til et løft af den offentlige sektor med et par milliarder over de næste år, taler vi om en super-tanker, der skal vendes,” siger chefanalytiker i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd **Frederik I. Petersen**.

“Vi forventer ikke, at den negative udvikling vil vende, men vurderer, at den offentlige beskæftigelse vil falde med yderligere 4-5.000 personer hvert af de kommende to år.”

På arbejdspladserne griber utrygheden om sig. Et af stederne er Hillerød Hospital, som i flere omgange har fyret mange medarbejdere. Nu, mens året går på hæld, skal der atter fyres. Det skal skaffe 60 millioner kroner til budgettet for 2012.

Som en serviceassistent udtrykker det: “Fyringer kommer som byger, og vi befinder os i et vakuum.” ★

marianne@rohwer.dk

Færre hænder

Antallet af ansatte i kommuner og regioner faldt med næsten 17.000 fuldtidsbeskæftigede august 2010 - august 2011:

- I kommunerne med 3,3 procent eller **14.500**
- I regionerne med 1,8 procent eller **2.156**

Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor, november 2011

Over 8.000 ledige

Den samlede ledighed blandt FOAs medlemmer var 8.190 i september 2011. Ledigheden steg med 7,7 procent fra august til september og har ikke været højere siden starten af 2006.

FOA vil
forhandle
om tryghed

Side 39

Personalet på Hillerød Hospital kunne den 4. november læse i Frederiksborg Amtstavis, at der skal spares **60 millioner kroner** i 2012. Trygheden får et knæk, mærker Sayed M. Hunaryar og Karin Nielsen.

Fyringer i luften

Mange af FOAs medlemmer har **truslen om fyring** tæt inde på livet. Hillerød Hospital er en af de arbejdspladser, hvor de ansatte ikke ved, om de er købt eller solgt. Det sætter sit præg på hverdagen.

.....
Af Marianne Rohweder ✱ foto: Jørgen True

Læs mere på næste side. →

3

ud af fire FOA-fællestillidsrepræsentanter forventer, at der vil være færre ansatte på deres områder om et år. Især børneområdet og sygehusene ser ud til at blive ramt.

Kilde: FOA kampagne og analyse, oktober 2011

Ældreplejen kan forvente besparelser

- 60% af ældrecheferne i kommunerne siger, at der vil blive sparet på budgettet i 2012.
- 15% siger, at der vil ske fyringer.

Kilde: Epinion for FOA: 'Ældrechefer budgetundersøgelse', oktober 2011

FOA kan hjælpe

- Hvis ledelsen agter at fyre dig, har du krav på at vide hvorfor. En afskedigelse skal være sagligt begrundet.
- Får du varsel om en fyring, skal du straks kontakte din tillidsrepræsentant eller din FOA-afdeling, så de kan hjælpe dig.
- Som offentligt ansat skal du partshøres, inden du kan afskediges. Bed din FOA-afdeling om hjælp til at udforme dit partshørbrev.

→ Fyringer i luften

Bekymringerne meldte sig straks, da medarbejderne på Hillerød Hospital i starten af november fik at vide, at der skal spares 60 millioner kroner på budgettet næste år.

Personalet kender rumlen: Gennem det seneste år er cirka 200 stillinger blevet nedlagt. Så stemningen var ikke munter, da køkken- og servicepersonalet fik at vide, at deres område skal levere besparelser for 2½ million kroner. Hvem vil blive fyret denne gang?

“Vi er i forvejen skåret ind til benet, og jeg ved, at jeg nu skal være ekstra opmærksom på medarbejdernes trivsel. De føler jo afmagt, fordi det går ud over faglighed og kvalitet,” som driftschef **Helle Steen Petersen** udtrykker det.

For denne gang er det endt med at ‘kun’ ni personer bliver sendt til arbejdsløshedskøen. Men som **Steen Andersen**, fællestillidsrepræsentant for service- og køkkenpersonalet, understreger: “For denne gang.”

Suget i maven

“Alle får et sug i maven, når der skal spares så mange

“**Alle får et sug i maven, når der skal spares så mange penge.**”

.....
INGRID THRANE,
FÆLLESTILLIDSREPRÆSENTANT

penge,” siger **Ingrid Thrane**, der er fællestillidsrepræsentant for social- og sundhedspersonalet.

Hun har oplevet, at fyringsrunderne har rykket fundamentalt ved trykningen i

“Fagligheden er så vigtig for medarbejderne, og når den undergraves, slår det ud på **sygestatistikken**,” siger driftschef Helle Steen Petersen.

jobbet. Der er skabt en usikkerhed, der ikke blot går ud over motivation og arbejdsglæde, men også betyder, at medarbejderne ikke tør stå på deres ret.

“Så sker der ind imellem brud på overenskomsten,” siger hun.

“Det er aldrig i orden, og jeg opfordrer altid til, at vi gør noget ved det. Men det er svært, for ingen ønsker at gøre sig bemærket og risikere at havne i fyringskøen.”

Ikke den samme arbejdsplads

De medarbejdere, der bliver fyret, er selvfølgelig kede af

det. Nogle føler sig kasseret, mens andre formår at holde fast i, at de har gjort et godt stykke arbejde.

Men efterhånden sker det ikke så sjældent, at Steen Andersen hører bemærkningen: “God fornøjelse,” når en fyret kollega tager afsked.

“For det er bare ikke den samme gode arbejdsplads, som det var engang,” siger han.

“De medarbejdere, der bliver tilbage efter en fyringsrunde, har ikke alene mistet gode kolleger, men også fået vanskeligere ved at levere et godt stykke arbejde.” ★

marianne@rohwer.dk

Hvordan mærker du utrygheden?

Tobias Fløistrup, servicemedarbejder i Røntgenafdelingen på Hillerød Hospital, ansat i to år:

Alle er usikre

“Fyringer – de kommer efterhånden som byger. Der er usikkerhed i alle faggrupper på hospitalet, som er altødelæggende, fordi der skabes et ekstremt vakuum. De fleste er nervøse for at blive fyret, og det er dobbelt frustrerende, når engagementet og arbejdsglæden daler, for man vil jo så gerne gøre sit allerbedste.”

Dybt uretfærdigt

“Det har altid været en fantastisk arbejdsplads. Og selvom jeg selvfølgelig er glad for, at jeg stadig er her, er det også en stor sorg at miste gode kolleger. Man kan ikke lade være med at tænke: Hvorfor? Hvorfor ikke mig? Det føles jo dybt uretfærdigt hver gang, og det underminerer arbejdsglæden. Vi har alle sammen taget ansvar i forhold til besparelser. Og nu skal vi igen spare 2½ million i køkkenet. Hvor?”

Karin Nielsen, serviceassistent i køkkenet på Hillerød Hospital, ansat i 31 år:

Sayed M. Hunaryar, køkkenmedhjælper på Hillerød Hospital, ansat i 12 år:

Hvem bliver det næste gang?

“Jeg er da glad for, at jeg ikke er blevet fyret, endnu. Men når man slipper fri, så tænker man jo også, hvem bliver det næste gang? Nu skal der igen spares, og man bliver igen nervøs. Usikkerheden breder sig, det er stressende, og det er svært at sove roligt om natten.”

Vi pisker jo af sted

“Som mange andre har jeg kone, børn og økonomiske forpligtelser, og det er ubehageligt, at man ikke kender sin arbejdssituation. I forvejen er vi hårdt presset og pisker af sted, og selv om man er blandt de heldige, der ikke bliver prikket, er det alligevel svært at være glad. Man mister kolleger, og det er svært at gøre jobbet så godt, som man virkelig gerne vil, når der mangler hænder.”

Thomas Opfermann, servicemedarbejder under uddannelse til serviceassistent på Hillerød Hospital, ansat i 2½ år.

“Jeg mistede ikke kun mit arbejde, men også min **identitet**, da jeg blev fyret. Det er store tab, og det tager tid at genvinde fodfæstet. Men man kommer igennem,” siger social- og sundhedsassistent Annette Hemmingsen.

“
Det tager tid at komme sig, og jeg ville ønske, at jeg havde fået hjælp tidligere.”

ANNEMETTE HEMMINGSEN,
SOSU-ASSISTENT

Jeg kom igennem krisen

Da Annette Hemmingsen blev fyret, mistede hun identitet og tro på egne evner. Men i dag har hun **genvundet fodfæstet**.

Af Marianne Rohweder ★ foto: Jørgen True

Ortopædkirurgisk afdeling på Herlev Hospital den 13. januar 2010. Klokkeren er 11.00. Social- og sundhedsassistent **Annette Hemmingsen** står klumpet sammen med 20 kolleger på et lille kontor og venter på afgørelsen. Hospitalet skal fyre næsten halvandet hundrede medarbejdere. Hvem bliver det?

“Endelig går døren op, afdelingssygeplejersken kommer ind, og det første navn, hun nævner, er mit. Der går et sug gennem flokken. Det kan da ikke passe, tænker jeg.”

Det kom fuldstændigt bag på Annette Hemmingsen, at hun var blandt de fyrede denne vinterdag for snart to år siden.

Filmen knækkede

Efter beskeden tog Annette Hemmingsen chokeret hjem.

“Mine kolleger bakkede mig hundrede procent op. Det var dejligt, men det fjer-

nede ikke følelsen af at være vraget,” siger hun.

“Jeg havde været ansat på Herlev i ti år og været med til at bygge et akutafsnit op fra bunden. Jeg elskede mit arbejde, havde slet ikke set dette komme og følte kun, at jeg ikke duede til noget.”

Handlingslammet måtte Annette sygemelde sig. Imens tog en god kollega sagen i egen hånd og fandt et nyt arbejde til hende. Allerede halvanden måned efter fyringen startede hun på rehabiliteringscenteret Lærkegården i Herlev.

Afsted på hesten

Selvom hun ikke var på toppen, var Annette snart oppe på hesten igen. Lidt for hurtigt skulle det vise sig.

“Efter et års tid begyndte jeg at få nogle underlige symptomer, fik svært ved at huske og koncentrere mig.”

Symptomerne fik Annette til at kontakte sin læge, som straks satte ord på:

“Nu reagerer du, fordi du ikke dengang fik bearbejdet det, der skete omkring din fyring.”

“Med hans hjælp blev det efterhånden klart for mig, hvor meget jeg havde kæmpet for at genvinde fodfæstet og troen på, at jeg virkelig er god nok.”

Igennem krisen

For et halvt år siden skiftede Annette igen job og er i dag ansat på rehabiliteringscenteret på Kildegården i Søborg.

“Jeg er igennem min krise og glad for mit nye job,” siger hun.

“Men det tager tid at komme sig, og jeg ville ønske, at jeg havde fået hjælp tidligere. Fyringer kan aldrig udføres nænsomt, men min var rå. Ledelsen kunne have taget en samtale med mig og dem, det handlede om, i stedet for at pille os ud for øjnene af alle kollegerne. Og så havde det været rart med noget hjælp og støtte bagefter.” ★

marianne@rohwer.dk

Trygheden på bordet

FOA vil snakke med den nye regering om en tryghedsreform.

Af Marianne Rohweder

Tryghed for firingstruede medlemmer står øverst på listen over de krav, FOA vil lægge på bordet, når forbundet møder til trepartsforhandlinger til foråret.

Meget tyder på, at der også næste år kommer til at ske fyringer. Trods den nye regerings ønske om at højne det offentlige serviceniveau, tror Arbejderbevægelsens Erhvervsråd ikke på, at det er muligt at vende en nega-

tiv udvikling lige med det samme.

En undersøgelse blandt fællestillidsrepræsentanter, som FOA gennemførte i oktober, understreger de negative forventninger. Tre ud af fire mener, at der vil ske besparelser i 2012, som også vil komme til udtryk som både fyringer og nedlæggelse af stillinger.

FOA ønsker jobbank

FOA vil have, at kommuner og regioner forpligter sig til at fastholde firingstruede medarbejdere, både når der er ledige stillinger andre steder, end der, hvor man er på vej til at fyre, og når der ikke er.

“Arbejdsgiverne må ikke kunne afskedige i den vest-

lige ende af kommunen og så tage nye medarbejdere ind i den østlige,” siger FOAs formand **Dennis Kristensen**.

Hvis ikke arbejdsgiveren kan finde andre stillinger, skal der være mulighed for at tilbyde den afskedigede en plads i en jobbank og herfra få tilbud om de første ledige stillinger i deres kommune eller region.★

marianne@rohveder.dk

[bag om ordet]

Trepartsforhandlinger er forhandlinger mellem regeringen, arbejdsgiverne (kommuner og regioner) og de faglige organisationer. Senest blev der afholdt trepartsforhandlinger i 2007.

Når fyringen giver dig nedtur

En firing kan udløse en krise på lige fod med en skilsmisse eller et dødsfald. Ikke mindst hvis man har et arbejde, man identificerer sig stærkt med. I så fald kan en firing opleves som tab af både leve-

brød og identitet. Når nedturen melder sig, er det værd at huske på, at kriser som regel bevæger sig gennem bestemte faser:

En krise består af fire faser

1

BENÆGTELSE
("Det her sker ikke")

2

MODSTAND
("Det her finder jeg mig ikke il!")

3

VENDEPUNKTET
("Aha!")

4

NYORIENTERING
("Hej!")

Hvor længe man befinder sig i de enkelte faser er individuelt, og man kan også glide lidt frem og tilbage mellem dem. Men på et eller andet tidspunkt kommer man videre.

5 gode råd

Sådan kan du hjælpe en fyret kollega

- **Tilbyd praktisk hjælp.** Selv almindelige daglige gøremål kan opleves som uoverskuelige for et menneske i krise.
- **Tilbyd følelsesmæssig støtte.** Et menneske i krise har brug for at fortælle om det skete, at være fortvilet, vred, opgivende, bange.
- **Drop de gode råd.** Der er mest brug for en, der gider lytte og en skulder at støtte sig til.
- **Foreslå enkle gøremål.** Du kan hjælpe den kriserammede med at foretage sig noget, han eller hun godt kan lide.
- **Vær til rådighed.** Fortæl, at du står til rådighed med hjælp og støtte – også i tiden fremover.

Penge til tryghed

Kommunalt ansatte FOA-medlemmer, som bliver fyret, kan sammen med nærmeste leder søge op til 10.000 kroner fra Tryghedspuljen. Puljen er blevet til efter en aftale mellem KL og KTO. Pengene kan bruges til:

- Efteruddannelse
- Kompetenceudvikling
- Karrieresparring

[Læs mere](#)

tryghedspuljen.dk

Fyringer skal varsles

Opsigelsesvarslet afhænger af ansættelsestiden:*

- 0 til 5 mdr.: 1 måned
- 6 mdr. til og med 2 år og 9 mdr.: 3 måneder
- 2 år og 10 mdr. til og med 5 år og 8 mdr.: 4 måneder
- 5 år og 9 mdr. til og med 8 år og 7 mdr.: 5 måneder
- 8 år og 8 mdr. og opefter: 6 måneder.

* På tidspunktet for meddelelse om afskedigelse. Afskedigelse kan kun ske til udgangen af en måned.

Få erstatning ved kritisk sygdom

Næsten alle, der indbetaler til en pensionsordning i PenSam og er under 65 år, har ret til **erstatning ved kritisk sygdom**. Men ikke alle kender deres rettigheder.

En fantastisk gave

Da social- og sundhedsassistent **Jette Skaarup**, 47, fik konstateret brystkræft i 2008, vidste hun ikke, hun kunne få erstatning. Men hendes søn insisterede på, at hun skulle undersøge sagen.

"Jeg troede ikke på det, men gik ind på PenSams hjemmeside og læste om kritisk sygdom. Og jeg kunne se, at jeg var berettiget."

Dagen efter ringede Jette til PenSam.

"De skulle bare have mit navn og kontonummer. For søren da ... Jeg var målløs, og det gik hurtigt med at få pengene."

Jette Skaarup fik 100.000 kroner, og først tænkte hun, at pengene skulle gå til huset.

"Men jeg ombestemte mig. Jeg ville gøre noget for mig selv. Jeg ved jo ikke, hvor længe jeg er her. Så jeg købte maling og lærred og gav mig til at male. Jeg købte lige det, jeg ville have. Det var et plaster på såret, vil jeg sige."

"Det er en god idé at give besked om erstatning, hvis man får en kritisk sygdom. Hvis ikke jeg havde opdaget det, ville jeg have følt mig snydt. Og det er en helt fantastisk gave at få i sådan en situation."

Når man bliver alvorligt syg, er penge og erstatning nok ikke det første, man tænker på. Men mange har mulighed for at få udbetalt penge fra forsikringen, hvis de bliver ramt af såkaldt kritisk sygdom. Derfor sætter pensions- og forsikringsbranchen ekstra ind for, at alle berettigede kan få deres penge. Flere pensions- og forsikringselskaber samarbejder med Sundhedsstyrelsen, som via sit Landspatientregister kan identificere patienter med kritisk sygdom. Herefter sender Sundhedsstyrelsen brev direkte til patienterne og oplyser dem om, at de kan være berettiget til erstatning.

"Jeg synes, det er et fantastisk initiativ, og det kommer jo fra branchen selv", siger underdirektør **Anne Seiersen** fra brancheorganisationen Forsikring & Pension.

"Kundernes viden om denne forsikring er ikke så stor, for det er en relativ ny forsikring. Og vi skal gøre alt, hvad vi overhovedet kan for, at alle kan få, hvad de har ret til. Og kunderne skal have pengene hurtigst muligt. Det er jo ikke sikkert, der er så lang tid at løbe på," siger Anne Seiersen.

Omkring 70 procent af forsikrings- og pensionselskaberne har tilsluttet sig ordningen, så deres kunder får direkte besked fra Sundhedsstyrelsen. Men PenSam er endnu ikke med.

"Det er en rigtig god idé at samarbejde med Sundhedsstyrelsen. Men vi har ikke tilsluttet os i første omgang, fordi vi var i gang med en kampagne målrettet kunderne om, at de skulle være opmærksomme på dækning ved kritisk sygdom. Lige nu er vi i gang med store projekter, der gør, at et samarbejde med Sundhedsstyrelsen ikke har vores første prioritet. Men vi går med på sigt. Et sikkerhedsnet kan aldrig blive godt nok," siger direktør **Helen Kobæk**, PenSam. ★

heiberg@reportagegruppen.dk

Kritiske sygdomme

Hvis du bliver ramt af en af sygdommene på listen, er under 65 år og indbetaler til en pensionsordning, har du som hovedregel ret til erstatning. Det er en god idé at kontakte PenSam, hvis du er i tvivl.

Slagtilfælde (apopleksi)

Sækformet udvidelse af hjertets kranspulsårer (intrakranielt sakkulat aneurisme)

Planlagt bypass-operation i hjertets kranspulsårer

Akut blodprop i hjertet

Hjerteklapsygdom

Kritiske former for kræft

Livstruende nyresvigt

Planlagt større organtransplantation

Sklerose

ALS

Muskelsvind og neuromuskulære sygdomme

Arbejdsbetinget HIV og smitte med HIV ved blodtransfusion

Kardiomyopat

Parkinsons sygdom

Aorta sygdom

Følger efter Borreliainfektion (TBE) i nervesystemet efter flåtbid

Følger efter hjerne- eller hjernehindebetændelse

Visse godartede svulster

Blindhed

Døvhed

Alzheimers sygdom

Terminal sygdom

3

år fra diagnosen bliver stillet. Så lang er **forældelsesfristen** normalt, hvis man vil søge om erstatning.

5.381 fik direkte besked

Sundhedsstyrelsen har udsendt 5.381 breve til patienter med kritisk sygdom siden starten af samarbejdet med forsikrings- og pensions-selskaberne i august 2010 og frem til og med september 2011. **PenSams kunder** er endnu ikke omfattet af ordningen med direkte besked.

forsikringogpension.dk/pension/visse-kritiske-sygdomme

Flest kræfttilfælde

Kræftpatienter udgør den største andel af udbetalingerne ved kritisk sygdom. Omkring 70 procent af kvinderne er kræftpatienter, mens tallet er 42 procent hos mændene. Den lavere andel af kræft hos mænd skyldes, at flere mænd end kvinder bliver ramt af hjerte-karsygdomme.

Flere udbetalinger

I 2010 fik 1.341 kunder hver udbetalt 100.000 kroner fra PenSam på grund af kritisk sygdom. Tallet har været stigende på grund af øget opmærksomhed og information om muligheden.

pensam.dk/pension Skriv 'kritisk sygdom' i søgefeltet.

Sådan gør du

1. Ring til PenSam, **44 39 39 39**, og hør, om du har ret til udbetaling.
2. PenSam sender blanket, som skal udfyldes af læge eller sygehus.
3. Pengene sættes ind på din konto, når PenSam får blanketten retur. Udbetalingen er skattefri, og pengene kan frit bruges, som man ønsker.

Flere penge til dig

Hver måned sætter vi et hjørne af din privatøkonomi under lup og giver gode råd om, hvordan du får mest muligt ud af dine penge. Er der noget omkring skat, løn, pension eller andet i din økonomi, du gerne vil have bedre styr på? Så skriv til redaktionen@foa.dk med dit forslag til, hvad vi skal sætte fokus på i dine penge.

Vind gaver i december

Vær med i julekalenderen på loplus.dk så du kan vinde flotte præmier fra 1. december og frem til juleaften fra LO Plus og vores samarbejdspartnere.

Hovedpræmien: Rejsegavekort til sommerens nyhed fra Falk Lauritsen Rejser, Kroatien. Værdi 12.000 kr.

Tilmeld dig nu på loplus.dk/jul

– scan koden med din smartphone eller send en SMS til 1231 med teksten **PLUSJUL** samt din e-mail adresse (f.eks. PLUSJUL din@mail.dk)

Så modtager du en e-mail fra 1. december og frem til juleaften med link til dagens låge.

Tjek loplus.dk før du handler julegaver

Dit medlemskort er også dit rabatkort. På loplus.dk kan du se alle de steder, hvor du kan få rabat. Så husk at vise dit medlemskort næste gang du handler i en af de mange butikker.

For alle i PenSam og FOA:

BILLIGE FORSIKRINGER UDEN BØVL

INTET PAPIRNUSSERI

DU RINGER BARE

Vi klarer det meste over telefonen

Hvem har sagt, forsikring skal være bøvl og blanketter? I PenSam Forsikring kan du altid bare ringe til os, og så hjælper vi dig hurtigt videre. Både når cyklen er blevet stjålet. Når bilen skal skiftes ud. Eller når du står i en kælder fuld af vand.

Er du kunde i PenSam eller medlem af FOA, og synes du, at billige forsikringer uden bøvl lyder helt rigtigt, så er det bare at ringe ...

INDBO • HUS • BIL • ULYKKE

PenSam **FORSIKRING**

Tilbagebetaling af efterlønsbidraget

Lovforslaget om tilbagetrækningsreformen er nu fremsat. Loven forventes vedtaget og træder i så fald i kraft den 1. januar 2012.

Du kan få dit efterlønsbidrag udbetalt

Du kan få dit indbetalte efterlønsbidrag udbetalt i perioden 2. april – 1. oktober 2012, hvis du ikke er fyldt 60 år. Efterlønsbidrag indbetalt fra 1999 til og med 15. maj 2011 udbetales skattefrit. For efterlønsbidrag indbetalt fra den 16. maj 2011 skal du betale en afgift på 30 procent.

Kan det betale sig?

For mange af FOAs medlemmer kan det ikke betale sig at få tilbagebetalt efterlønsbidraget, hvis du regner med at arbejde, til du kan gå på folkepension. Det skyldes, at du kan optjene ret til en skattefri præmie.

Hvis du arbejder på fuld tid til folkepensionsalderen, kan du få 143.400 kr. skattefrit i præmie (2011-tal) – også selvom dine pensioner er så

store, at du kun vil få meget lidt i efterløn. Hvis du beder om at få dit efter-

 Læs mere
om tilbagetrækningsreformen på foa.dk/a-kasse

lønsbidrag tilbagebetalt, vil du – hvis du er en af dem, der har betalt siden 1. april 1999 – kun få ca. 65.000 kr. skattefrit. ★

Regneeksempler:

Fuldtidsforsikret:

Indbetalingsperiode til udbetaling	Efterlønsbidrag
1. april 1999 – 15. maj 2011	62.520,92 kr.
16. maj 2011 – 31. marts 2012 (4.695,58 kr. minus afgiften på 30 %)	3.286,91 kr.
I alt	65.807,83 kr. efter afgift

Deltidsforsikret:

Indbetalingsperiode til udbetaling	Efterlønsbidrag
1. april 1999 – 15. maj 2011	41.707,82 kr.
16. maj 2011 – 31. marts 2012 (3.132,43 kr. minus afgiften på 30 %)	2.192,70 kr.
I alt	43.900,52 kr. efter afgift

Du risikerer derfor at miste tilbagebetalt efterlønsbidrag over 78.000 kr., hvis du får et. ★

Så meget taber du på at få efterlønsbidraget tilbagebetalt

Alder 2010	Skattefri præmie ved folkepensionering	Nettobidrag frem til efterlønsalder, efter skat	Skattefri udbetaling nu	Tab ved at hæve pengene nu
30	143.400	118.330	–	25.070
40	143.400	98.215	26.810	18.375
45	143.400	78.100	53.640	11.660
46	143.400	72.065	59.004	12.331
47	143.400	70.054	60.514	12.832
48	143.400	62.008	60.514	20.878
49	143.400	57.985	60.514	24.901
50	143.400	53.962	60.514	28.924
51	143.400	47.927	60.514	34.959
52	143.400	41.893	60.514	40.993
53	143.400	37.870	60.514	45.016
54	143.400	31.862	60.514	51.024
55	143.400	24.031	60.514	58.855
56	143.400	16.414	60.514	66.472
57	143.400	10.835	60.514	72.051

Beregning med udgangspunkt i indbetaling af fuldt efterlønsbidrag fra ordningens start.

Kilde: AK Samvirke

Ring 4697 1010

– hvis du har brug for hjælp uden for a-kassens normale åbningstid. Callcenteret har åbent alle hverdage mellem 16-20.

Udbetalingsmeddelelsen

kan ses på hjemmesiden foa.dk/udbetalingsmeddelelse. Du bliver bedt om at logge dig ind først.

18. december

kan du udfylde næste ydelseskort på web a-kassens hjemmeside. For kort indsendt senest den 20. december er pengene til din disposition inden jul.

Nyt job?

Find dit nye job på FOA Job via foa.dk/a-kasse

Jobsøgnings-skema

Du kan printe et jobsøgnings-skema fra siden foa.dk/a-kasse/raadighed-jobsoegning

NemID

Husk at du nu kan bruge dit NemID på foa.dk – herunder også i web a-kassen. Hvis du ikke har et NemID i forvejen, kan du bestille et på nemid.nu.

 Læs mere

På foa.dk/a-kasse kan du læse seneste nyt inden for a-kasseområdet.

dyrt NU ER DET ~~JUL~~ IGEN

KEDELIG JUL?

GLÆDELIG JUL!

Et af Danmarks billigste forbrugslån

Med et Fordelslån* i PenSam Bank får du råd til alt, hvad der hører julen til, uden at skulle vove dig ud i butikernes hurtige lån, som ender med at blive rigtig dyre.

Vi ordner det hele og blander os ikke i, hvad du bruger pengene til. Så ring nu og få en rigtig glædelig jul!

Ring nu på
44 39 39 39
og lån billigere
– eller SMS fordelslån
til 1919 så ringer vi dig op
Pensam.dk/bank

* Et Fordelslån forudsætter en PenSam Bank Lønkonto, som du kan oprette kvit og frit

PenSam BANK

Find 5 spændende syprojekter på sy.dk

- Juicy Tasker
- Underlige ugler
- Funky armbånd
- Havelygter
- Pudsige puder

Besøg sy.dk og klik på GRATIS MØNSTRE
- så er du igang!

SY Danmark

Helt ny sykomfort og perfekte resultater

Forskellen ligger i detaljerne

Ambition 1.0

Computermaskine med indbygget overtransportør og grafisk skærm, der giver dig alle informationer, du behøver. Elektronisk nålekraft giver fuld gennemtrængningskraft ved alle hastigheder.

- ✓ Suveræn maskine til prisen
- ✓ Alfabet og hukommelse
- ✓ Overtransportør (IDT)
 - trækker begge stoflag ligeligt
- ✓ Indbygget nåletråder
- ✓ Stort arbejdsområde
 - du har masser af plads til hænderne

SY Danmark
pris
4.995,-

Vejl. uds. pris 6.495,-
inkl. moms

Læs mere på SY.DK

Babysam Institutionssalg giver **PRISGARANTI*** på hele købet

Møbler

Eksempelvis:

Legetøj

Højstole

Seler

STOKKE
TRIPP TRAPP®

BabySam
INSTITUTION
TELEFON: 73830000
INST@BABYSAM.DK

* Babysam institutionssalg giver prisgaranti på hele sortimentet, læs mere om vilkår for prisgaranti på www.babysam.dk eller via vores kundeservice.

Opskrifter og gode råd til **ordentlig mad i hverdagen**.
I denne julemåned handler det om at lave mad med
hasselnødder, som er meget næringsrige.

Månedens råvare: Nødder

Nødder har en hård skal og en spiselig kerne. Nødder er et godt tilskud til en kost uden så meget kød. Køb små portioner nødder eller lige det, der skal bruges for at forhindre, at de bliver harske. Harskning giver en kedelig og ufrisk lugt og smag. Opbevar

nødder mørkt, køligt, tørt og i tætsluttende beholdere. Store portioner kan med fordel opbevares i fryseren. Vælg hele tørrede nødder i skal eller hele nøddekerne. Køb kun flager, hakkede nødder og nøddemel, hvis det skal bruges hurtigt.

Grøntsagsbøffer med nødder og rødkålssalat

4 portioner

Grøntsagsbøffer:

- 2 store æg
- 100 g rasp (2 dl)
- 1 lille løg
- 400 g knoldselleri
- 200 g hasselnødder
- 75 g fast komælksost
- 2 tsk. groft salt
- friskkværnet peber
- lidt rasp til panering
- 2 spsk. smør
- 2 spsk. olivenolie

Rødkålssalat med valnødder:

- ca. 300 g rødkål, uden stok
- 2-3 pigeonæbler eller andre røde, syrlige æbler
- 2 dl cremefraiche 9% (synet fløde)
- 2 spsk. dijonsennep

- 100 g valnødder
 - 1 håndfuld persille
- Tilbehør:** Evt. ovnbagte kartofler eller brød.

- Rør sammenpisket æg med rasp i en rummelig skål og lad det trække, mens resten gøres klart.
- Skræl sellerien med en kniv. Skær den i stykker og kog i let saltet vand til de er møre – ca. 15 min. Gem koge vandet.
- Hak hasselnødderne i en foodprocessor eller blender. Tilsæt kogte stykker selleri og hak sellerien fint. Kom blandingen i skålen med æg og rasp. Rør sammen.
- Pil og riv løget fint.
- Riv ost groft.
- Rør løg og ost i skålen og krydr

med salt og peber. Spæd evt. med lidt koge vand, men ikke mere, end at massen er så fast, at den kan formes.

- Form ca. 12 små bøffer. Vend dem i rasp og steg dem sprøde i varm olie og smør på en pande ved middelværme. Steg ca. 5-6 min. på hver side.
- Salat: Snit rødkålen fint.
- Skær æblerne i både, skær kernehuset væk og æblebådene i stykker.
- Bland cremefraiche med sennep og krydr med salt og peber. Bland med rødkål, æble, hakkede valnødder og persille. Servér grønnsagsbøffer med nødder med rødkålssalat og evt. kartofler eller brød.

mad med klinken

Katrine Klinken er faglært kok og ernærings- og husholdningsøkonom og arbejder som madskribent for flere magasiner. Hun har skrevet en stribe kogebøger for børn og voksne.

foto: Colourbox

Julerester

Julemåned er en traditionsrig tid, hvor der ofte er overflod af mad og derfor mange madrester. Lav f.eks. rødkålssalat med stykker af koldt, stegt andekød med æble og peberrod, flæskestegssandwich eller anret de små portioner af rester til lækre juletapas. Gem andefedt til at stege kål og grøntsager i. Frys evt. større stykker kød i fryseposer. Fed mad holder sig ca. 1 måned i fryseren.

Rene klude

Skift karkluden mindst en gang om dagen. Der kommer bakterier på kluden, når man tørrer madrester og andet op fra bordet. Skyl karkluden i rent, varmt vand efter brug og hæng den til tørre. Kødsaft skal tørres op med køkkenrulle og ikke med karkluden. Bruger man en karklud til kødsaft, skal den udskiftes efter brug. Vask klude ved mindst 60 grader.

foto: Colourbox

det sker

Frederikshavn

Seniorklubben. Juleafslutning 7. dec. kl. 13 hvor vi serverer lidt god mad samt 1 øl/vand. Tilmelding senest 30. nov. Pris: 50 kr. (betaling ved tilmelding). Glædelig jul og godt nytår – på gensyn i 2012. Bankospil 18. jan. kl. 14. Du skal ikke selv medbringe pak-ke/gevinst, da seniorklubben sørger for gevinster. I prisen, 40 kr., er indeholdt kaffe + 3 plader. Tilmelding senest 11. jan. Foredrag 15. febr. kl. 14 v. Hardy Jespersen, som kommer og fortæller om det gamle Frederikshavn. Tilmelding senest 8. febr.

Silkeborg-Skanderborg

Pensionsrådgivning Silkeborg. Som en service for medlemmerne, vil en pensionsrådgiver fra PenSam være til rådighed for medlemmerne på FOA Kontoret, Dalgsgade 24, Silkeborg 19. dec. kl. 9.30-14.30. Såfremt du ønsker at tale med vejlederen, kan du træffe aftale om tidspunkt på 46 97 20 20.
Pensionsrådgivning Skanderborg. Som en service for medlemmerne, vil en pensions-

rådgiver fra PenSam være at træffe på vores kontor i Skanderborg 15. dec. kl. 14.30-15.30. Såfremt du ønsker en samtale, kan det aftales med PenSam på 44 39 33 31.

Social- og Sundhedssektoren inviterer til rundvisning på Snoezel-huset Guldhornet, Sølund, Dyrehaven 10, Skanderborg 31. jan. kl. 17-18. Efter rundvisningen er FOA vært ved et let måltid i FOA Huset, Villavej 12, Skanderborg. Tilmelding efter først til mølle-princippet på 46 97 20 20 senest 24. jan.

Seniorklubben afholder nytårskur 10. jan. kl. 12 i FOA Huset, Dalgsgade 24, Silkeborg. Medlemspris: 100 kr. Gæster: 150 kr. Tilmelding senest 8 dage før på 46 97 20 20.

Skive

Seniorklubben afholder nytårsbanko 26. jan. kl. 14 i FOAs mødelokaler, Jægervej 12, Skive. Pris: 50 kr. inkl. kaffe og 3 plader. Derudover kan der købes 3 plader for 10 kr. Husk seneste tilmelding 23. jan.

Svendborg

Kost- og Servicesektoren holder generalforsamling 18. jan. kl. 17 i FOA Svendborgs lokaler, 3. sal. Dagsorden iflg. lovene. Indkomne forslag skal være sektoren i hænde senest 7. dec. Forslag: Nedlæggelse af sektoren og beslutning om dannelse af ny fælles sektor sammen med nuværende Social- og Sundhedssektor. Valg til afd. best.: 1 medlem for 2 år. Valg af faggruppe-repræsentanter – Køkken: Hanne Petersen. Højskoler og private: Mia Jensen. Kantinedelere: Lisbet Schack. Service-ass.: Vakant. Rengøring: Vakant. Rengøringsledere: Vakant. Der er ingen pladser for statsansatte og vaskeri.

Teknik- og Servicesektoren holder generalforsamling 27. jan. kl. 16. Der er spisning kl. 18. Afholdes i FOA Svendborg, Møllergade 56, Svendborg, i mødelokalerne på 3. sal. Dagsorden iflg. lovene.

Social- og Sundhedssektoren holder generalforsamling 9. febr. kl. 18 i FOA Svendborgs lokaler, 3. sal. Dagsorden iflg. lovene.

Pædagogisk Sektor holder generalforsamling 15. febr. kl. 18 i FOA Svendborgs lokaler, 3. sal. Dagsorden iflg. lovene.

Sønderjylland

Afdelingen inviterer alle vores medlemmer og familie til en fornøjelig tur til julemarked i Hamburg 1. og 3. dec. Afgang fra afdelingen kl. 9.30 og hjemkomst kl. 22. Pris pr. medlem: 150 kr., ikke-medlemmer: 180 kr. Der er mulighed for et 'havne-cruise'. Pris: 100 kr. pr. person, som betales ekstra sammen med turens billetpris. Betaling på konto: 5362 – 355 999.

Husk at meddele os, hvis du vil med på havne-cruisen ved tilmelding og navn, cpr-nr. samt hvilken af de to datoer, du ønsker at deltage. Der er et begrænset antal pladser – så først til mølle-princippet gælder her. Seneste tilmelding 14. nov. på 46 97 35 00. Afdelingen afholder hobbyudstilling 5.-6. nov. kl. 10-16. Kom og få inspiration til at udfordre din kreativitet. Kom til juleteater 26. nov. kl. 15 og se forestillingen *Den drilagtige nisse*. Der serveres kaffe, æbleskiver og sodavand til børnene. Julemanden uddeler juleposer til børnene. Begrænset antal billetter.

Pris: 30 kr. pr. person. Tilmelding senest 7. nov. på 46 97 35 00. It-intro-kursus i afdelingens it-lokaler 13. dec. kl. 9-14. Begrænset antal pladser. Tilmelding senest 7. dec. på 46 97 35 00.

Social- og Sundhedssektoren. Generalforsamling 8. febr. kl. 17.30-18.30 med spisning på Agerskov Kro. Generalforsamlingen starter kl. 18.30. Dagsorden iflg. lovene. På valg: sektorformand Vera Jensen (for 4 år) – modtager genvalg, valg til bestyrelsen (for 3 år): Eva Schultz, Eva Strandbygaard, Gun-Britt Hansen, Birgit Boisen, Ena Drimer – modtager

Vi har mange dagvagter i hjemmeplejen og søger derfor;

• Sosu-hjælpere

Ring til os allerede i dag for at høre mere om dine muligheder.

☎ 39 69 10 89

www.personalegruppen.dk

FOA-afdelinger

FOA – Fag og Arbejde
Staunings Plads 1-3
1790 København V.

Telefon: 46 97 26 26
Telefax: 46 97 23 00
foa.dk

Kontortid:
Mandag-torsdag: 8:30-16:00
Fredag: 8:30-15:00

FOA-afdelinger:
Afd. 1: 46 97 11 00
foa1@foa.dk
Bornholm: 46 97 33 13
bornholm@foa.dk
Brønderslev: 46 97 10 30
broenderslev@foa.dk
Esbjerg: 76 10 93 50
esbjerg@foa.dk
Frederikshavn: 46 97 11 70
frederikshavn@foa.dk
Frederikssund: 46 97 12 00
frederikssund@foa.dk
Guldborgsund: 46 97 17 50
guldborgsund@foa.dk
Herning: 46 97 12 60
herning@foa.dk
Hjørring: 46 97 13 46
hjoerring@foa.dk

Holbæk: 46 97 14 00
holbaek@foa.dk
Holstebro: 46 97 14 14
holstebro@foa.dk
Horsens: 46 97 14 55
horsens@foa.dk
Kolding: 46 97 15 76
kolding@foa.dk
KLS: 46 97 15 00
kls@foa.dk
Køge: 46 97 16 00
koege@foa.dk
Lillebælt: 46 97 36 10
lillebaelt@foa.dk
LFS: 35 44 45 46
lfs@lfs.dk
Lolland: 46 97 30 00
lolland@foa.dk

Mariagerfjord: 98 51 21 11
mariagerfjord@foa.dk
Midtsjælland: 46 97 19 70
midtsjaelland@foa.dk
Nordsjælland: 46 97 33 90
nordsj@foa.dk
Nordvestsjælland: 46 97 14 77
nordvestsj@foa.dk
Odense: 46 97 18 00
odense@foa.dk
Randers: 46 97 19 00
randers@foa.dk
Roskilde: 46 97 19 90
roskilde@foa.dk
Silkeborg-Skanderborg:
46 97 20 20
silkeborg-skanderborg@foa.dk

genvalg – samt Babette Gad og Anne Margrethe Giese – modtager ikke genvalg. Indkomne forslag – herunder forslag til valg – skal være senest 21 dage før generalforsamlingen. Ved deltagelse i spisningen er tilmelding nødvendig.

Seniorklubben. Juleafslutning 8. dec. kl. 14 i afdelingens lokaler, tilmelding senest 2. dec. på 46 97 35 00. Foredrag og underholdning i FOAs mødelokaler 16. jan. kl. 14. Tilmelding senest 9. jan. på 46 97 35 00. Generalforsamling 23. febr. kl. 14. Starter med et stykke brød kl. 13, dagsorden iflg. vedtægterne, bagefter er der pakkeleg. Tilmelding på 46 97 35 00 senest 16. febr. Da vores midler ikke er steget, men udgifterne stiger, vil der fremover blive opkrævet 20 kr. for kaffe for medlemmer, mens ikke-medlemmer skal betale 30 kr.

Frederikssund

Seniorklubben afholder julefrokost 14. dec. kl. 12. Traditionen tro slutter året med vores hyggelige julefrokost med efterfølgende lotteri og en lille overraskelse.

Pris: 200 kr. for lækker mad, en øl/vand/snaps. Sidste tilmelding/bindeende er 2. dec. Der betales til kassereren på et forudgående møde. 18. jan. kl. 13.30: Tidlige politimand Hugo Mortensen, Aalborg, fortæller om: "Hvordan man kommer gennem livet på trods af usportslig kropsbygning, manglende kvindetække og stærkt begrænsede intellektuelle ressourcer".

Roskilde

Afdelingen afholder i lighed med tidligere år juletræsfester 28. dec. hhv. kl. 11, 13.30 og 16 for FOAs medlemmer og deres familie. Der er dans om juletræet og uddeling af godtepose og sodavand til børn. Arrangementet koster efter tilskud fra FOA Roskilde 30 kr. for børn og er gratis for voksne. Tilmelding til afdelingskontoret. Læs mere i afdelingsblad nr. 6/2011 og på afdelingens hjemmeside www.foa-roskilde.dk

Lillebælt

Psykiatriklubben FOA Lillebælt Middelfart afholder generalforsam-

ling 22. febr. kl. 17 på restaurant Asia, Østergade i Middelfart. Efter generalforsamlingen vil der være spisning, som kræver tilmelding

senest 16. febr. til Karen Henriksen på 64 41 39 76/61 39 08 86. Se dagsorden i FOA Lillebælt bladet i februar.

**FORSIKRING
MED OVERSKUD**

Bliv forsikret blandt ligesindede

GF Hospital og Sundhed er en forsikringsklub specielt for ansatte i sundhedssektoren. Klubben er en del af GF Forsikring og hos os får du bl. a. overskudsdeling på bilforsikringen. Kontakt os og få et godt tilbud på alle dine forsikringer.

GF Hospital og Sundhed · Tlf. 86 17 43 44
www.gf-hospitalogsundhed.dk

Skive: 46 97 20 80

skive@foa.dk

Social- og Sundhedsafdelingen

sosu@foa.dk 46 97 22 22

Svendborg: 46 97 27 27

svendborg@foa.dk

Sydsjælland: 46 97 28 00

sydsj@foa.dk

Sønderborg: 46 97 34 00

soenderborg@foa.dk

Sønderjylland: 46 97 35 00

soenderjylland@foa.dk

Thisted-Morsø: 46 97 29 00

thistedmorsoe@foa.dk

Varde: 75 21 01 00

varde@foa.dk

Vejle: 75 82 52 88

vejle@foa.dk

Viborg: 46 97 30 30

viborg@foa.dk

Aalborg: 46 97 31 31

aalborg@foa.dk

Århus: 89 36 66 66

aarhus@foa.dk

Lokalkontor i Odder: 86 55 21 40

PMF-afdelinger:

PMF afd. 1: 46 97 31 01

pmf-afd1@foa.dk

PMF afd. 4: 43 71 66 90

pmf-afd4@foa.dk

FOA/PMF Kbh. Syd: 46 97 28 50

kbhsyd@foa.dk

PMF Fyn: 46 97 13 13

pmffyn@foa.dk

PenSam

Jørgen Knudsens Vej 2

Postboks 282

3520 Farum

Telefon: 44 39 39 39

Telefax: 44 39 39 40

pensam.dk

om bladet

Forsideillustration:

Niels Aage Skovbo

Medlem af
Danske Specialmedier

Tilsluttet Specialmediernes
Oplagskontrol

Oplag: 212.085/2. årgang

Tryk: Color Print A/S

ISSN: 1901-0214

Redaktionen sluttet:

18. november

Indlæg til 'det sker'

sendes til både Dorthe Møller,

dorm@foa.dk og Mark Nixon,

mlix@foa.dk

Frist til februar-nummeret:

3. januar

Annoncer:

DANSK MEDIAFORSYNING

Telefon: 70 22 40 88

www.dmfnet.dk

Annoncefrist:

Januar-nummeret:

9. december

Næste nummer udkommer

29. december

Udgiver:

FOA
FAG OG ARBEJDE

Stauings Plads 1-3

1790 København V

Telefon: 46 97 26 26

Telefax: 46 97 22 90

www.foa.dk · e-mail: foa@foa.dk

Dit fagblad i fire versioner

Vidste du, at dit fagblad udkommer i fire forskellige versioner?

Der er en version til hver af FOAs fire sektorer: På forsiden øverst til venstre står der, hvilken version af bladet der er tale om. Hvis du får en forkert version af bladet, så giv besked til din lokale FOA-afdeling.

quizen

Kontingentsatser 2012

Kan du dit fagblad?

Vær med i lodtrækningen om et **gavekort** til CoopDanmark til en værdi af 250 kroner.

Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål. Du finder alle svar i dette nummer af Fagbladet FOA.

Send dit svar til: brevkasse@foa.dk senest den **15. december**.

Du kan også besvare quizen online på **foa.dk/quiz**.

Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen.

Vinder af quizen i Fagbladet FOA nr. 11 blev **Else Andersen, Frederikshavn**.

1. I gennemsnit er reallønnen for FOAs medlemmer faldet med:

- A. 1 procent
- B. 2 procent
- C. 3 procent

2. Hvor meget får du fra PenSam ved kritisk sygdom?

- A. 100.000 kroner
- B. 50.000 kroner
- C. 25.000 kroner

3. Hvor mange stillinger er der forsvundet i det offentlige på et år?

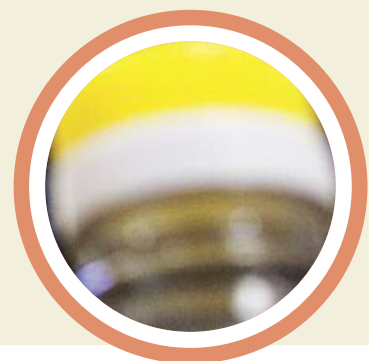
- A. 8.000
- B. 17.000
- C. 25.000

4. Hvor mange penge blev Milka Bilde Andersen anklaget for at have stjålet fra en beboer?

- A. 200 kroner
- B. 300 kroner
- C. 400 kroner

5. Vi er gået tæt på et af billederne i dette nummer af Fagbladet FOA. Kan du se, hvad det forestiller?

- A. Solopgang på Mars
- B. Låget på en flaske spiseolie
- C. En vågelampe

Af Maj Dahl-Rasmussen

Medlemstype	Forbund bidrag	A-kasse bidrag	Efterløn bidrag
Fuldtid	145,50	453,00	460,00
Deltid	126,00	343,00	306,00
Deltid under 15 timer pr. uge, kun forbund	78,00		
FOA-udd. grundforløb på SU, kun forbund	0,00		
FOA-elev, ej dim.udd. med elevløn	65,00	330,00	460,00
FOA-elev med jobplan eller samlet indtægt over max. dagpenge	145,50	453,00	460,00
FOA-elev dim.udd. under 30 år, elevløn	65,00		460,00
FOA-elev dim.udd. under 30 år, vokselevløn	145,50	123,00	460,00
FOA-elev dim.udd. fyldt 30 år elevløn, skal betale efterlønsbidrag	65,00	0,00	460,00
FOA-elev dim.udd. fyldt 30 år vokselevløn, skal betale efterlønsbidrag	145,50	123,00	460,00
I ikke dim.udd. uden for FOAs område (med hvilende fagligt medlemskab)	0,00	453,00	460,00
I dim.udd. uden for FOAs område, under 30 år	145,50	123,00	460,00
I dim.udd. uden for FOAs område, fyldt 30 år betaler efterlønsbidrag	145,50	123,00	460,00
I dim.udd. uden for FOAs faglige område, fyldt 30 år uden efterlønsbidrag (med hvilende fagligt medlemskab)	0,00	453,00	
Ung i huset	78,00	453,00	460,00
Au-pair	26,50	453,00	460,00
Unge under 25 år, ½ dagpengesats, fuldtid	78,00	256,00	460,00
Unge under 25 år, ½ dagpengesats, deltid	68,00	212,00	306,00
Kontanthjælpsmodtager i jobtræning	78,00	453,00	460,00
Efterløn, fuldtid	145,50	438,00	
Efterløn, deltid	126,00	333,00	
Pensionist under 65 år	17,50		
Pensionist over 65 år	7,50		

Hvis en rubrik er udfyldt med nul, betyder det, at der ikke skal betales kontingent for medlemskabet.

Hvis en rubrik ikke er udfyldt, betyder det, at man ikke har medlemskab i kategorien.

Kontingent til afdeling og klub fastsættes lokalt.

På din opkrævning for januar kan du aflæse de enkelte kontingentandele.

Stress

rammer individuelt men
**skal løses i
fællesskab**

Tag snakken på arbejdspladsen
og kom videre sammen på:

www.fraStresstilTrivsel.dk

Scan koden
og se tv-spottet med
Jacob der møder
chefen i elevatoren.

PAU som GVU

Pædagogisk assistentuddannelse som grundlæggende voksenuddannelse

- Er du min. 25 år gammel?
- Har du min. 2 års erhvervs erfaring fra en børneinstitution, dagpleje eller anden pædagogisk erfaring
- Er du i arbejde eller kan du få en handleplan fra et jobcenter og
- Har du skolekundskaber svarende til grundskolens afgangsniveau i fag, der er relevante for uddannelsen

Næste hold starter den 1. marts 2012 og slutter 15. maj 2013.

Det koster ikke noget at gå på uddannelsen, men du skal forvente udgifter til undervisningsmaterialer på ca. 2.200 kr.

Din evt. arbejdsgiver kan søge VEU godtgørelse til GVU.

GVU kan indgå i din handleplan fra jobcentret.

Hent et ansøgningsskema på www.sosuc.dk eller ring til SOSU C og få et tilsendt 4322 6060.

Før du starter på PAU/GVU, vil du blive indkaldt til en samtale.